

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Кафедра міжнародного права, європейської
та євроатлантичної інтеграції

Спеціальність 293 «Міжнародне право»

Освітня програма 293.00.01 «Міжнародне
право»

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ

Здобувачки 4 курсу

денної форми навчання

Лоциць Тетяни Олександрівни

Науковий керівник:

Пироговська В.О., к.ю.н. доцент

Київ – 2026

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ТА ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ	9
1.1 Поняття та правова природа міжнародної технічної допомоги	9
1.2 Зародження та розвиток інституту міжнародної технічної допомоги	14
1.3 Суб'єкти надання та отримання міжнародної технічної допомоги	17
РОЗДІЛ 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ	21
2.1 Міжнародно-правові джерела регулювання міжнародної технічної допомоги	21
2.2 Механізм та форми надання міжнародної технічної допомоги країнам-реципієнтам	27
РОЗДІЛ 3. НАДАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	35
3.1 Національне законодавство України у сфері міжнародної технічної допомоги	35
3.2 Залучення та використання міжнародної технічної допомоги в умовах воєнного стану	43
3.3 Створення та діяльність органів моніторингу отримання і використання міжнародної технічної допомоги під час воєнного стану	55
3.4 Проблеми та перспективи імплементації міжнародних стандартів технічної допомоги в Україні	58
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

МТД – Міжнародна технічна допомога

ООН – Організація Об'єднаних Націй

МВФ – Міжнародний валютний фонд

ЄС – Європейський Союз

ОЕСР – Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD)

ПРООН – Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй

МБРР – Міжнародний банк реконструкції та розвитку

ЄІБ – Європейський інвестиційний банк

ЄБРР – Європейський банк реконструкції та розвитку

ODA – Офіційна допомога розвитку

DAC – Комітет сприяння розвитку ОЕСР

TAIEX – Інструмент технічної допомоги та обміну інформацією
Європейського Союзу

UNDP – Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй

UNHCR – Управління Верховного комісара ООН у справах біженців

ICRC – Міжнародний комітет Червоного Хреста

HEAL – Програма підтримки та відновлення системи охорони здоров'я
України

IPA – Інструмент передвступної допомоги Європейського Союзу

G7 – Група семи

SIGMA – Програма підтримки покращення управління в центральних та
східних європейських країнах

ВСТУП

Актуальність: В умовах наростаючої глобалізації, посилення міжнародної взаємозалежності держав та необхідності подолання асиметрії в рівнях їхнього економічного, соціального й інституційного розвитку міжнародна технічна допомога набуває дедалі більшого значення як механізм сприяння сталому розвитку, зміцненню державного управління та реалізації міжнародних зобов'язань. У сучасному міжнародному праві технічна допомога виступає не лише інструментом донорсько-реципієнтних відносин, але й складовою більш широкої системи міжнародного співробітництва з метою розвитку, закріпленої в тому числі у Статуті ООН [13], Порядку денному сталого розвитку до 2030 року [17] та численних двосторонніх і багатосторонніх договорах.

Водночас правова природа міжнародної технічної допомоги залишається предметом наукових дискусій. Відсутність єдиного кодифікованого міжнародно-правового акта, який би комплексно регулював відносини у цій сфері, зумовлює фрагментарність відповідного правового регулювання, що здійснюється через розгалужену систему угод між державами-донорами, міжнародними організаціями та державами-реципієнтами. Особливе місце серед таких інструментів займають угоди про технічне співробітництво з агентствами системи ООН, а також угоди з Європейським Союзом у рамках різноманітних програм зовнішньої допомоги, зокрема Інструменту сусідства, розвитку та міжнародного співробітництва «Глобальна Європа» [35].

Особливої актуальності дана проблематика набуває для України, яка є одним з найбільших реципієнтів міжнародної технічної допомоги у регіоні. Починаючи з 2022 року, в умовах повномасштабної збройної агресії Російської Федерації, Україна отримує безпрецедентний за обсягом пакет

технічної, фінансової та гуманітарної підтримки від держав-партнерів та міжнародних організацій [18]. Відбудова державних інституцій, реформування публічного управління, модернізація законодавства відповідно до стандартів ЄС — усі ці процеси невіддільні від ефективного правового регулювання відносин у сфері технічної допомоги. У цьому контексті правильне правове оформлення, координація, прозорість і підзвітність використання донорських ресурсів набувають не лише юридичного, а й стратегічного значення для забезпечення суверенітету держави та успішного просування на шляху до членства в Європейському Союзі.

Міжнародні організації, насамперед ООН та її спеціалізовані установи, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), а також Європейський Союз, сформували відповідну інституційну та нормативну базу у цій галузі, визначивши принципи ефективності допомоги у Паризькій декларації 2005 року [16]. Проте імплементація цих принципів у національне законодавство держав-реципієнтів, зокрема України, залишається завданням, яке потребує системного наукового осмислення [1].

Аналіз правового регулювання міжнародної технічної допомоги неможливий без урахування доробку зарубіжних та українських учених. Вагомий внесок у розвиток цієї тематики зробили Де Лонг Дж. та Айхенгрін Б., які досліджували уроки Плану Маршалла як першого масштабного механізму міжнародної технічної та економічної допомоги [11]; Шах А., який аналізував правові аспекти обумовленості допомоги та механізми підвищення її ефективності [5]. В українській правовій науці фундаментальний внесок у дослідження правового регулювання міжнародної технічної допомоги здійснила Братко І.В., яка у своїй монографії системно проаналізувала стан, тенденції та перспективи розвитку відповідного правового регулювання [20]. Серед інших дослідників слід відзначити Волкову Ю.Г., яка аналізувала практичні проблеми регулювання технічної допомоги в Україні [24]; Гордєєву

І.О., яка досліджувала стан та перспективи міжнародної технічної допомоги Україні [26]; Дугінець Г.В. та Жука Є.І., які розглядали роль технічної допомоги у відновленні України [28]; Беззубка Б.І. та Беззубка Ю.І., які зосереджувалися на напрямках підвищення ефективності здійснення міжнародної технічної допомоги [25], а також Миргорода В.В., який дослідив адміністративно-правові засади функціонування системи залучення та контролю за міжнародною технічною допомогою в Україні [3].

Мета бакалаврської роботи полягає у здійсненні комплексного міжнародно-правового аналізу механізмів правового регулювання міжнародної технічної допомоги, визначенні їх ефективності та окресленні перспектив удосконалення відповідного правового регулювання в контексті євроінтеграційних прагнень України.

Виходячи з поставленої мети в даній бакалаврській роботі, до виконання визначаються наступні **завдання**:

- дослідити поняття, правову природу та види міжнародної технічної допомоги як інституту міжнародного права;
- проаналізувати історичний розвиток правового регулювання міжнародної технічної допомоги та становлення його сучасної системи;
- визначити міжнародно-правові принципи та стандарти надання технічної допомоги, закріплені у міжнародних документах;
- дослідити інституційний механізм регулювання міжнародної технічної допомоги в рамках системи ООН, ОЕСР та Європейського Союзу;
- проаналізувати договірно-правову базу залучення міжнародної технічної допомоги Україною, зокрема двосторонні та багатосторонні угоди;
- встановити особливості правового регулювання міжнародної технічної допомоги Україні в умовах збройного конфлікту та повоєнного відновлення;
- визначити стан імплементації міжнародних стандартів у сфері технічної допомоги у національне законодавство України та окреслити перспективи

його вдосконалення відповідно до вимог *acquis communautaire* Європейського Союзу.

Об'єкт дослідження: суспільні правовідносини, що виникають у сфері міжнародно-правового регулювання надання та отримання міжнародної технічної допомоги.

Предмет дослідження: міжнародно-правові норми, принципи та стандарти, договірно-правові механізми, інституційні засади та національне законодавство України у сфері регулювання міжнародної технічної допомоги.

Методи дослідження: методологічну основу роботи становить система загальнонаукових та спеціально-юридичних методів, зокрема:

У першому розділі було використано: історико-правовий метод — для дослідження генезису та еволюції правового регулювання міжнародної технічної допомоги; метод аналізу та синтезу — для визначення поняття, ознак та видів міжнародної технічної допомоги; порівняльно-правовий метод — для зіставлення різних підходів до розуміння правової природи технічної допомоги у доктрині міжнародного права.

У другому розділі були застосовані: формально-юридичний метод — для аналізу змісту міжнародно-правових актів та договорів у сфері технічної допомоги; метод тлумачення правових норм — для з'ясування змісту відповідних міжнародно-правових зобов'язань; системно-аналізуючий метод — для дослідження інституційного механізму регулювання технічної допомоги в рамках міжнародних організацій; порівняльний метод — для зіставлення підходів різних міжнародних організацій до регулювання технічної допомоги.

У третьому розділі було використано: системно-структурний метод — для аналізу національно-правового регулювання залучення та використання міжнародної технічної допомоги в Україні; аналітичний метод — для оцінки ефективності чинного законодавства України у досліджуваній сфері; метод

правового прогнозування — для визначення перспектив розвитку правового регулювання міжнародної технічної допомоги в Україні в контексті євроінтеграції; метод узагальнення — для формулювання висновків та рекомендацій щодо вдосконалення відповідного законодавства.

Структура роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить: 77 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ТА ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ

1.1 Поняття та правова природа міжнародної технічної допомоги

Нормативне визначення міжнародної технічної допомоги закріплено у підзаконних актах, що регулюють порядок її залучення та використання. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 року № 153 «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги», міжнародна технічна допомога визначається як ресурси та послуги, що надаються Україні на безоплатній та безповоротній основі іноземними державами, міжнародними організаціями та донорами з метою підтримки її розвитку та реалізації відповідних програм і проєктів [1].

У міжнародній практиці технічна допомога розкривається через її функціональне призначення як форми передачі знань, навичок та технологій. Зокрема, у підходах Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), технічна допомога визначається як надання ресурсів, спрямованих на передачу технічних і управлінських компетенцій або технологій з метою підвищення спроможності держав-реципієнтів [2, с.12]. У цьому контексті вона також розглядається як складова технічного співробітництва, що охоплює діяльність, спрямовану на розвиток людського капіталу, зокрема підвищення рівня знань, професійних навичок і здатності ефективного використання наявних ресурсів. У такому розумінні міжнародна технічна допомога постає не лише як інструмент підтримки, а як механізм формування інституційної спроможності та довгострокового розвитку [2, с.15].

У доктрині міжнародного права технічна допомога характеризується як форма організованої міждержавної взаємодії, що передбачає надання ресурсів і експертної підтримки у межах визначених умов та процедур, спрямованих

на досягнення конкретних результатів розвитку. Її реалізація здійснюється на підставі міжнародних угод, програм співробітництва та інших інструментів, які встановлюють порядок надання, використання та контролю відповідних ресурсів [3, с.47].

МТД класифікується залежно від суб'єктного складу, функціонального спрямування, територіального масштабу реалізації програм та організаційно-правових форм надання відповідної підтримки. За суб'єктом критерієм МТД може реалізовуватись у межах міждержавного співробітництва, діяльності міжнародних міжурядових організацій, програм приватних фондів та недержавних інституцій. За функціональним спрямуванням МТД охоплює економічні, соціальні, інституційні та гуманітарні програми, зміст яких визначається цілями відповідних проєктів і характером правовідносин, що виникають у процесі їх реалізації. Залежно від територіального масштабу, виокремлюють національні програми МТД, що поширюються на загальнодержавний рівень, регіональні — спрямовані на окремі адміністративно-територіальні одиниці, а також локальні програми, реалізація яких здійснюється у межах конкретних територіальних громад, установ або окремих проєктів. За організаційно-правовою формою міжнародна технічна допомога може надаватися у вигляді грантового фінансування, постачання матеріально-технічних ресурсів, експертно-консультаційного супроводу, освітніх програм та заходів, пов'язаних із забезпеченням інституційного розвитку [4, с.8].

Правова природа міжнародної технічної допомоги не зводиться до її формального визначення як виду міжнародної підтримки, а розкривається через поєднання публічно-правових та договірних елементів, що формують специфічний режим її надання та використання. Вона функціонує у межах міжнародно-правових зобов'язань, водночас реалізується через національні правові механізми, що забезпечують її імплементацію на

внутрішньодержавному рівні. Така подвійна правова конструкція обумовлює залежність у реалізації від узгодженості міжнародних умов і національних процедур.

Особливістю міжнародної технічної допомоги є її цільовий характер, який визначається не лише обсягом ресурсів, а й умовами їх використання, встановленими донором. Це зумовлює виникнення специфічного правового режиму, у межах якого держави-реципієнти набувають не лише прав на отримання допомоги, але й обов'язків щодо дотримання визначених вимог, включаючи порядок використання ресурсів, звітності та досягнення встановлених результатів. У цьому контексті міжнародна технічна допомога набуває ознак інструменту правового впливу на внутрішні процеси держави. Такий підхід у міжнародній практиці пов'язується з принципом умовності (*conditionality*), відповідно до якого надання допомоги залежить від виконання визначених умов та зобов'язань [5, с.7].

Крім того, правова природа міжнародної технічної допомоги проявляється у її міжсекторальному характері, оскільки вона охоплює як фінансові, так і нефінансові форми підтримки. Це зумовлює розширення межі її правового регулювання та сприяє необхідності поєднання норм міжнародного публічного права, фінансового та адміністративного у процесі її реалізації.

Практична реалізація міжнародної технічної допомоги охоплює значну кількість напрямів, що пов'язано з різноплановим характером завдань, на вирішення яких вона спрямовується. Міжнародна технічна допомога реалізується через програми і проекти у сферах державного управління, бюджетного та фінансового контролю, митного регулювання, цифровізації адміністративних процедур, судової та антикорупційної реформи, охорони здоров'я, освіти, енергетики, транспортної та прикордонної інфраструктури, екологічної безпеки, гуманітарного реагування, соціального захисту,

відновлення критично важливих об'єктів та розвитку інституційної спроможності державних органів [6].

Міжнародні договори та програми технічного співробітництва, зокрема програми Організації економічного співробітництва та розвитку, передбачають модернізацію систем державних закупівель, впровадження електронного декларування, підготовку працівників антикорупційних органів, а також адаптацію бюджетного та фінансового законодавства до міжнародних стандартів управління і контролю [7]. У такому контексті міжнародна технічна допомога пов'язується не лише з передачею ресурсів, а із впливом на інституційний розвиток та управлінську спроможність держави.

Міжнародна технічна допомога стимулює розвиток транспортної та логістичної інфраструктури [1], зокрема через фінансування модернізації автомобільних доріг державного значення, оновлення прикордонних пунктів пропуску, цифровізацію митних процедур, а також впровадження електронних систем управління вантажопотоками. Реалізація відповідних проєктів відчутно скорочує час перетину кордону, сприяє підвищенню пропускної спроможності транспортних коридорів і зменшує витрати на перевезення.

Гуманітарна складова міжнародної технічної допомоги реалізується через надання медичної, інфраструктурної та соціальної підтримки населенню, яке постраждало внаслідок збройних конфліктів та інших надзвичайних обставин. Практична реалізація таких заходів простежується у діяльності Міжнародного комітету Червоного Хреста, який у 2025 році забезпечував підтримку систем водо- та теплопостачання, надавав медичне обладнання і лікарські препарати закладам охорони здоров'я, організовував програми фізичної реабілітації та психологічної підтримки, а також здійснював допомогу особам, які постраждали внаслідок міжнародного збройного конфлікту в Україні [8].

Екологічний вектор МТД пов'язується не лише з фінансуванням окремих природоохоронних заходів, а й із впливом на формування державної політики у сфері екологічної безпеки та адаптацією внутрішньодержавного законодавства до міжнародних стандартів. Практична реалізація програм охоплює ліквідацію наслідків забруднення ґрунтів і водних ресурсів, технічне переоснащення систем екологічного моніторингу, а також впровадження інструментів контролю за промисловими викидами та поводженням із небезпечними відходами [9, с. 25].

Добровільний характер надання міжнародної технічної допомоги поєднується з її цільовою спрямованістю та міжнародно-правовою регламентацією умов реалізації відповідних програм і проєктів. Це обумовлює її застосування у фінансовій, гуманітарній, екологічній, соціальній, технологічній та управлінських сферах, а також у напрямках, пов'язаних із реформуванням державних інституцій, забезпеченням економічної стабільності та подолання наслідків кризових явищ. Водночас міжнародна технічна допомога ґрунтується на взаємному інтересі учасників міжнародного співробітництва, у межах якого держави-реципієнти отримують ресурси, технології та експертну підтримку, а держави-донори й міжнародні організації реалізують власні політичні, економічні та гуманітарні пріоритети [5, с.18].

Таким чином, міжнародна технічна допомога становить особливу форму міжнародно-правової взаємодії, у межах якої надання ресурсів, експертної підтримки та організаційного сприяння супроводжується виникненням комплексу взаємопов'язаних правовідносин між державами, міжнародними організаціями та іншими учасниками відповідних програм співробітництва. Її правова специфіка визначається поєднанням договірних та процедурних елементів регулювання, що охоплюють умови реалізації програм, порядок використання ресурсів, механізми координації та форми

контролю за виконанням встановлених зобов'язань. У сучасній міжнародній практиці МТД використовується як інструмент забезпечення інституційної спроможності держав, адаптації внутрішньодержавного регулювання до міжнародних стандартів та реалізації державної політики у фінансовій, гуманітарній, екологічній та управлінській сферах.

1.2 Зародження та розвиток інституту міжнародної технічної допомоги

Перші організовані форми МТД почали формуватися ще на початку ХХ століття та були пов'язані з політикою підтримки залежних територій з боку метрополій. Основним правотворчим актом став ухвалений Парламентом Великобританії у 1929 році Закон про розвиток колоній, положення якого передбачали фінансування програм економічного та адміністративного розвитку колоніальних територій. Цим документом було закріплено практику централізованого надання ресурсної та організованої підтримки залежним територіям у межах колоніальної системи управління [10].

Подальший розвиток інституту міжнародної технічної допомоги був обумовлений наслідками Другої світової війни та потребою у відновленні економіки держав Західної Європи. У цьому контексті План Маршала став прикладом систематизованого надання міжнародної фінансової та технічної допомоги, реалізація якої здійснювалася у межах міждержавної координації економічного відновлення. Його впровадження започаткувало формування механізмів міжнародної підтримки, що поєднували фінансування, технологічне сприяння та організаційно-управлінські елементи співробітництва [11, с.3].

Створення у 1961 році Комітету сприяння розвитку Організації економічного співробітництва та розвитку (Development Assistance Committee- DAC) стало етапом переходу від окремих програм міжнародної підтримки до координації допомоги на багатосторонньому рівні. У межах

діяльності DAC держави донори почали узгоджувати підходи до фінансування програм розвитку, процедур надання допомоги та оцінки ефективності її використання [12].

Поступово МТД вийшла за межі виключно післявоєнного економічного відновлення та почала використовуватись у сферах державного управління, освіти, охорони здоров'я й науково-технічного розвитку. Надання фінансових ресурсів дедалі частіше поєднувалося з підготовкою фахівців, передачею технологій і впровадженням нових підходів до організаційної діяльності державних інституцій. Унаслідок цього технічне співробітництво сконцентрувало свій вектор розвитку на управлінську та професійну спроможність держав-реципієнтів, а не лише на матеріальну підтримку.

Прийняття у 1945 році Організацією Об'єднаних Націй Статуту започаткувало новий етап у формуванні політики МТД. Відповідно до статей 55 та 56, держави-члени взяли на себе зобов'язання здійснювати міжнародне співробітництво у сфері економічного та соціального розвитку, сприяти підвищенню рівня життя населення, розв'язувати міжнародні гуманітарні проблеми і забезпечувати умови економічної стабільності. Крім того, в статті 55 ООН підкреслює своє прагнення у сприянні співробітництва в сфері охорони здоров'я, культури та освіти, а також забезпечення поваги прав та основоположних свобод без дискримінації за ознаками раси, статі, мови та релігії [13].

У 1960-х роках міжнародна технічна допомога поступово перетворюється на один із базових інструментів діяльності спеціалізованих установ ООН у сфері підтримки держав із недостатнім рівнем економічного розвитку. Координація відповідних програм здійснювалася у межах діяльності Спеціального фонду ООН (Special Fund of the United Nations), створеного резолюцією Генеральної Асамблеї ООН у 1958 році [14].

Створення Програми ООН (ПРООН) у 1965 році стало наслідком об'єднання Розширеної програми технічної допомоги ООН та Спеціального фонду ООН, через які міжнародна технічна допомога почала реалізовуватись не лише як фінансова підтримка окремих проєктів, а як інструмент довгострокового інституційного розвитку. У 1970-1980 роках програма UNDP охоплювала економічне планування, реформування систем державного управління, розвиток національної статистики, підготовку адміністративних кадрів та впровадження управлінських механізмів у країнах Азії, Африки й Латинської Америки [15]. Технічне співробітництво у цей період дедалі більше пов'язувалося із формуванням управлінської спроможності держав, що отримували міжнародну підтримку.

У 1990-х роках МТД стала складовою економічної трансформації постсоціалістичних держав Центральної та Східної Європи. Програми міжнародної підтримки супроводжували лібералізацію економіки, реформування банківського сектору, приватизацію державних підприємств і перебудову систем державного регулювання відповідно до ринкових моделей. Поряд із фінансуванням реформ, міжнародні організації забезпечували експертний супровід економічних перетворень, підготовку адміністративного апарату та впровадження нових механізмів фінансового управління.

У 2005 році в межах Паризького форуму високого рівня була ухвалена Паризька декларація щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги (Paris Declaration on Aid Effectiveness), положення якої закріпили принципи національної відповідальності (ownership), узгодженості допомоги з внутрішньодержавними стратегіями розвитку (alignment), координації донорської діяльності (harmonisation), орієнтації на досягнення результатів (managing for results), та взаємної підзвітності (mutual accountability) [16, с.1]. Відповідно до положень декларації, держави-реципієнти отримували більшу роль у формуванні національних стратегій розвитку, а держави-донори

зобов'язувались координувати програми міжнародної підтримки та використовувати внутрішньодержавні механізми реалізації допомоги [16, с.3].

У 2015 році Генеральна Асамблея ООН ухвалила Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development), положення якого інтегрували МТД у систему досягнення Цілей сталого розвитку (SDGs) [17]. У сучасних умовах програми міжнародної підтримки охоплюють цифровізацію публічного управління, кліматичну політику, енергетичну безпеку, розвиток систем охорони здоров'я та механізм кризового реагування. Поширення пандемії COVID-19 додатково посилює використання МТД у сферах медичної інфраструктури, цифрових сервісів державного управління та координації гуманітарних потреб на міжнародному рівні.

Таким чином, розвиток МТД супроводжується поступовим розширенням її функціонального призначення та ускладненням механізмів міжнародного співробітництва. Якщо на початкових етапах міжнародна допомога була пов'язана переважно з післявоєнним економічним відновленням, то у подальшому сфера її реалізації охопила інституційні реформи, технічну модернізацію, гуманітарне реагування, екологічну підтримку та цифрову трансформацію публічного управління. Паралельно із розширенням напрямів міжнародної підтримки відбувалося формування багатосторонніх механізмів координації допомоги, уніфікації процедур її реалізації та розвиток міжнародно-правового регулювання у сфері технічного співробітництва.

1.3 Суб'єкти надання та отримання міжнародної технічної допомоги

Систему учасників міжнародної технічної допомоги доцільно розглядати крізь призму їх правового статусу та характеру участі у відповідних механізмах міжнародного співробітництва. Суб'єктами МТД

виступають держави, міжнародні організації, міжнародні фінансові інституції, а також інші учасники, які наділені повноваженнями щодо надання, координації, фінансування або реалізації програм технічної підтримки. Їх правовий статус визначається нормами міжнародного права, положеннями установчих актів міжнародних організацій, міжнародними договорами та внутрішньодержавними нормативними актами, що регулюють порядок реалізації програм міжнародної допомоги.

Надання МТД забезпечується донорами- іноземними державами, міжнародними організаціями, урядовими установами або уповноваженими органами, які беруть участь у фінансуванні та реалізації програм міжнародного співробітництва. Поряд із фінансовою підтримкою донори можуть забезпечувати передачу технологій, обладнання, експертного супроводу та організаційної підтримки у межах реалізації програм МТД [1].

Безпосереднім отримувачем МТД у межах реалізації проєкту є реципієнт, яким може виступати фізична або юридична особа-резидент. Саме через реципієнта здійснюється практичне використання ресурсів, майна, послуг чи інших форм міжнародної підтримки, передбачених відповідною програмою МТД. На реципієнта покладається забезпечення належного використання отриманої допомоги відповідно до визначених цілей проєкту, а також дотримання процедур обліку, моніторингу та звітності [17, с. 3].

Виконавець забезпечує реалізацію проєктів МТД на підставі письмової угоди, укладеної з партнером з розвитку або уповноваженою ним особою. Функції виконавця можуть здійснювати як резиденти, так і нерезиденти, у тому числі на платній основі відповідно до умов укладеної угоди та порядку здійснення МТД [1].

Відповідальна особа призначається реципієнтом або бенефіціаром для організації робіт щодо забезпечення реалізації проєкту МТД. До повноважень відповідальної особи належать підготовка та подання Секретаріатові

Кабінету Міністрів України звітів про стан проведення програм, а також забезпечення виконання заходів, передбачених проєктною документацією [17, с. 3].

Субпідрядником у сфері МТД може виступати резидент або нерезидент, який на підставі письмової угоди з виконавцем або реципієнтом бере участь у виконанні проєкту повністю або в окремій частині. До функцій субпідрядника належить виконання робіт, пов'язаних із реалізацією програми, а також проведення процедур закупівлі за рахунок коштів донора [1].

Особливістю сучасної системи суб'єктів міжнародної технічної допомоги є відсутність єдиного центру правового регулювання, внаслідок чого їх повноваження формуються одночасно нормами міжнародного права, положеннями міжнародних договорів, актами національного законодавства та умовами конкретних програм МТД. Така багаторівнева конструкція зумовлює диференціацію правового статусу учасників МТД залежно від характеру їх повноважень, джерел фінансування та обсягу компетенції у процесі залучення та використання міжнародних ресурсів.

На відміну від класичних механізмів співробітництва, система технічної допомоги допускає участь не лише держав та міжнародних міжурядових організацій, а й недержавних суб'єктів- громадських організацій, приватних фондів, консультативних структур та спеціалізованих агенцій розвитку. Їх участь ґрунтується на договірній, фінансовій та функціональній компетенції, визначеній умовами відповідного проєкту або програми МТД.

Водночас розподіл повноважень між суб'єктами МТД базується на принципі функціональної спеціалізації, відповідно до якого партнер з розвитку забезпечує фінансування та визначення умов надання допомоги, виконавець здійснює практичне впровадження проєкту, реципієнт

використовує залучені ресурси, а бенефіціар забезпечує узгодження проєкту з напрямками державної політики та публічними інтересами держави.

Отже, система суб'єктів міжнародної технічної допомоги відображає багаторівневий характер правового регулювання міжнародного співробітництва, у межах якого поєднуються механізми міждержавної взаємодії, інституційного адміністрування та внутрішньодержавного управління міжнародними ресурсами. Особливість правового становища суб'єктів МТД полягає у похідному характері їх компетенції, що формується одночасно положеннями міжнародних договорів, актами міжнародних організацій, умовами програм міжнародної допомоги та національними процедурами їх імплементації. За таких умов МТД фактично функціонує як окремий інструмент нормативного впливу, через який забезпечується інтеграція міжнародних стандартів у механізми публічного управління, координація напрямів державної політики та реалізація міжнародних зобов'язань держави у сфері розвитку та міждержавного співробітництва.

РОЗДІЛ 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ

2.1 Міжнародно-правові джерела регулювання міжнародної технічної допомоги

Міжнародна технічна допомога регулюється системою міжнародних актів, які визначають її поняття, цілі, принципи надання та підходи до реалізації. Основу такого регулювання становлять документи, прийняті в межах міжнародних організацій і конференцій, що закріплюють узгоджені підходи до фінансування розвитку, координації донорської діяльності та взаємодії з країнами-реципієнтами.

Формування цієї системи відбувалося послідовно: від закріплення базових дефініцій міжнародної технічної допомоги до встановлення стандартів ефективності, гармонізації процедур і підвищення результативності використання ресурсів.

У 1960 році було прийнято Конвенцію про Організацію економічного співробітництва та розвитку, яка закріпила перетворення Організації європейського економічного співробітництва, створеної для управління американською та канадською допомогою в межах Плану Маршалла з відновлення Європи після Другої світової війни, на Організацію економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). У статті 2 Конвенції підписанти погодились підтримувати країн-членів та нечленів в економічному розвитку шляхом надання фінансової допомоги, визнаючи та наголошуючи на важливості отримання міжнародної технічної допомоги та забезпечення розширення експортних ринків [18].

Згодом, у 1969 році Комітетом з розвитку ОЕСР була схвалена Концепція офіційної допомоги розвитку (ODA). Основною метою якої стала

фінансова підтримка країн з низьким та середнім рівнем валового національного доходу. Програма фінансування включала такі сфери як: розвиток інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та санітарії [19, с.1].

Формування правового базису міжнародної технічної допомоги відбувалось під впливом Організації Об'єднаних Націй, так як регулювання питань залучення, надання та використання допомоги між донорами та країнами-реципієнтами здійснювалося за рахунок прийняття резолюцій та рішень міжнародних організацій.

Діяльність Генеральної Асамблеї ООН щодо формування стратегій розвитку на кожне десятиліття XX століття сформувала правову основу для реалізації програм і проєктів міжнародної технічної допомоги, встановивши зобов'язання держав щодо подолання бідності, голоду, хвороб, забезпечення доступу до освіти, охорони здоров'я, гендерної рівності та сприяння сталому розвитку [21].

Як зазначає І. В. Братко, міжнародно-правові документи програмно-цільового характеру поділяються на декілька груп залежно від їх змісту та функціонального призначення. До них належать установчі акти міжнародних організацій, які визначають їхні цілі та завдання (зокрема, положення Статуту ООН щодо підтримання міжнародного миру і безпеки, розвитку співробітництва та захисту прав людини). Окрему групу становлять програмно-цільові документи, спрямовані на забезпечення поточної діяльності міжнародних організацій, такі як програми реформ або діяльності спеціалізованих установ системи ООН. Також виокремлюють міжнародно-правові документи стратегічного характеру, які включають глобальні стратегії розвитку міжнародної спільноти та окремих держав, що формуються міжнародними організаціями, а також спільні стратегічні програми співробітництва між суб'єктами міжнародного права. [20, с. 76]

У Римській декларації щодо гармонізації визначено напрями підвищення ефективності міжнародного розвитку в контексті реалізації Декларації тисячоліття ООН, а також узагальнено підходи до врегулювання взаємодії між державами з різним рівнем економічного розвитку у сфері міжнародної технічної допомоги. Документом окреслено необхідність удосконалення практики надання допомоги відповідно до сформованих міжнародних підходів, що вплинуло на подальше формування механізмів її реалізації [20, с. 55].

Зокрема, передбачено орієнтацію міжнародної технічної допомоги на національні пріоритети та стратегії розвитку країн-реципієнтів, проведення регулярного аналізу поточної діяльності з метою вдосконалення процедур її надання та їх узгодження, впровадження стандартів і принципів ефективної практики з урахуванням національних особливостей, розширення децентралізації співробітництва на рівні держав і підвищення ролі національних координаторів в управлінні програмами та проектами, а також застосування різних форм підтримки урядів, включаючи бюджетну та секторальну допомогу [20, с. 56].

Паризька декларація щодо підвищення ефективності допомоги була прийнята у 2005 році за участю широкого кола держав, міжнародних і громадських організацій, що відображає значну увагу міжнародної спільноти до питань удосконалення механізмів надання та використання міжнародної допомоги [16].

Документ визначає середньострокові орієнтири для країн-партнерів і донорів, зокрема розроблення та реалізацію національних стратегій розвитку, узгодження міжнародної допомоги з національними пріоритетами, інституційними системами і процедурами, а також зміцнення їх інституційної спроможності. Передбачено підвищення рівня підзвітності як країн-донорів, так і країн-реципієнтів перед громадянами та державними інституціями,

оптимізацію донорської діяльності з метою уникнення дублювання заходів, а також спрощення процедур надання допомоги [20, с. 57].

Окремо визначено необхідність встановлення стандартів і критеріїв ефективності функціонування національних систем у сферах державного фінансового управління, публічних закупівель, забезпечення фінансової надійності та екологічної оцінки. Також передбачено узгодження підходів донорів із пріоритетами розвитку країн-реципієнтів і посилення координації спільних дій у процесі реалізації програм міжнародної технічної допомоги [20, с. 57].

Правовою основою міжнародної технічної допомоги є положення Статуту Організації Об'єднаних Націй, зокрема статті 55 та 56. Стаття 55 передбачає сприяння підвищенню рівня життя, повній зайнятості та економічному і соціальному прогресу, а також вирішенню міжнародних проблем економічного, соціального і гуманітарного характеру через міжнародне співробітництво. Стаття 56 встановлює обов'язок держав-членів діяти спільно та індивідуально у співпраці з ООН для досягнення зазначених цілей, що в подальшому стало основою для формування механізмів міжнародної технічної допомоги [13].

Декларація про право на розвиток (Резолюція 41/128 Генеральної Асамблеї ООН від 4 грудня 1986 року) є міжнародно-правовим актом програмного характеру, який закріплює право на розвиток як невід'ємне право людини і народів. Декларація визначає розвиток як комплексний економічний, соціальний, культурний і політичний процес, спрямований на постійне підвищення добробуту населення та всіх осіб на основі їх активної участі та справедливого розподілу результатів розвитку. У статті 4 Декларації встановлено, що держави зобов'язані здійснювати як індивідуальні, так і колективні заходи щодо формування та реалізації політики міжнародного розвитку з метою повного забезпечення права на розвиток. Також

передбачено необхідність постійного вжиття заходів для прискорення розвитку країн, що розвиваються, а також забезпечення ефективного міжнародного співробітництва шляхом надання таким державам відповідних ресурсів і можливостей для їхнього всебічного розвитку [22].

Як зазначає І. В. Братко, резолюції-рекомендації також забезпечують системність міжнародно-правового регулювання процесів глобального розвитку, зокрема у сфері надання та використання міжнародної технічної допомоги. У цьому контексті Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 2688 (XXV) «Можливості системи ООН у сфері розвитку» від 17 грудня 1970 року визначає загальні підходи до планування співробітництва ООН з державами у сфері міжнародної допомоги, включаючи міжнародну технічну допомогу, шляхом запровадження «циклу співробітництва». Зазначений цикл охоплює складання програм ПРООН для окремих країн на основі національних програм розвитку, формування програм за групами країн, загальний розподіл і управління ресурсами ПРООН, а також реалізацію програм допомоги, що передбачає відбір виконавців, координацію виконання, оперативний контроль і оцінювання результатів [20, с. 82].

М'яке право (soft law) вплинуло на формування міжнародної технічної допомоги через закріплення у деклараціях, резолюціях і програмах дій принципів її надання та реалізації. Такі акти, зокрема Декларація тисячоліття ООН, визначають підходи до узгодження допомоги з національними пріоритетами держав-реципієнтів, координації діяльності донорів, орієнтації на результати та забезпечення взаємної підзвітності сторін.

У межах м'якого права сформовано також стандарти та рекомендації щодо організації міжнародної допомоги, які застосовуються у практиці міжнародних організацій і держав, зокрема при розробці програм технічного сприяння та механізмів їх реалізації.

Особливу роль у правовому регулюванні МТД відіграють багатосторонні організації, такі як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, ЄС та ОЕСР. Вони розробляють стандарти, методики відбору проєктів, вимоги до звітності та оцінки ефективності, що підвищує результативність міжнародних програм технічного співробітництва [23, с. 80].

Правове регулювання також охоплює питання відповідальності та контролю. Держави-реципієнти зобов'язані підпорядковуватися фінансовому моніторингу, використовувати ресурси прозоро, надавати звіти та виконувати умови договорів. У разі порушення положень міжнародних угод можуть застосовуватися санкції, тимчасові обмеження або припинення надання допомоги [24, с. 358].

Цифрові програми МТД отримали власне регулювання через спеціалізовані стандарти безпеки даних та управління інформаційними потоками. Міжнародні акти встановлюють вимоги до захисту персональних даних, доступності програмного забезпечення та ліцензійного використання технологій.

Екологічні аспекти МТД також закріплені в міжнародних угодах. Наприклад, програми підтримки відновлюваної енергетики або боротьби зі зміною клімату регламентуються багатосторонніми договорами та стандартами ООН, що визначають порядок реалізації та оцінки ефективності [21].

Завдяки міжнародно-правовим актам забезпечується належний юридичний захист країн-реципієнтів. Це включає гарантії рівного доступу до ресурсів, недискримінацію за національною, етнічною чи соціальною ознакою, а також захист від нецільового використання допомоги.

Підсумовуючи, міжнародно-правове регулювання МТД створює передумови для ефективної, прозорої та безпечної взаємодії всіх учасників

процесу, включаючи держави-донори, міжнародні організації та приватні структури.

Таким чином, міжнародно-правові джерела МТД формують комплексну систему регулювання, що забезпечує правову визначеність, прозорість, ефективність та безпеку міжнародної технічної допомоги. Вони створюють основи для співпраці між державами, міжнародними організаціями та іншими суб'єктами, гарантують дотримання міжнародних стандартів і сприяють досягненню цілей сталого розвитку.

2.2 Механізм та форми надання міжнародної технічної допомоги країнам-реципієнтам

Механізм надання міжнародної технічної допомоги (МТД) країнам-реципієнтам є складним процесом, що включає планування, координацію, передачу ресурсів та контроль за їх використанням. Основними етапами цього механізму є визначення потреб країни-реципієнта, розробка програм допомоги, узгодження умов між донором та реципієнтом, надання ресурсів та оцінка ефективності реалізації програм [25, с. 20].

Першим кроком у механізмі надання МТД є оцінка потреб країни-реципієнта та формування стратегії допомоги. Вона здійснюється на основі економічного, соціального та технологічного аналізу, що дозволяє визначити пріоритетні сфери підтримки та обсяг необхідних ресурсів. До цього етапу часто залучаються міжнародні організації, експертні групи та наукові установи, що забезпечує об'єктивність та точність оцінки [26, с. 24].

Другим етапом є планування та розробка програм допомоги, яке включає визначення цілей, форм надання допомоги, строків виконання та показників результативності. На цьому етапі формуються детальні плани проєктів, бюджети та графіки реалізації, що дозволяє уникати дублювання ресурсів та забезпечує ефективність допомоги [27, с. 183].

Третій етап – узгодження умов між донором і реципієнтом. Це включає підписання дво- або багатосторонніх угод, визначення прав та обов'язків сторін, механізмів звітності та контролю за використанням ресурсів.

Основним компонентом механізму є безпосереднє надання знань, ресурсів, управлінських підходів та технологій, від розвинених країн, міжнародних організацій та фінансових установ, що може включати матеріальне забезпечення, обладнання, програмне забезпечення, експертні послуги та навчальні програми.

Контроль та оцінка ефективності програм є заключним етапом механізму МТД. Донори та міжнародні організації здійснюють моніторинг використання ресурсів, оцінюють досягнення запланованих результатів та визначають потребу у коригувальних заходах. Такий підхід забезпечує підзвітність та підвищує результативність міжнародної допомоги [28, с. 126].

Щодо форм МТД, вони можуть бути різними залежно від характеру допомоги та потреб країн-реципієнтів (див. Табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Форми надання міжнародної технічної допомоги країнам-реципієнтам

№	Форма МТД	Зміст та особливості	Приклади застосування
1	Матеріально-технічна допомога	Передача обладнання, технологій, матеріалів та інструментів	Модернізація інфраструктури, постачання медичного обладнання
2	Консультаційна та експертна	Надання фахівців, проведення тренінгів та семінарів	Консультації з управління, впровадження сучасних технологій
3	Освітня та навчальна	Підготовка кадрів, обмін студентами та стажування	Стажкування спеціалістів, створення навчальних програм
4	Фінансова з технічною складовою	Гранти, кредити, субсидії на реалізацію проєктів	Кредит на закупівлю обладнання, фінансування модернізації
5	Цифрова допомога	Передача програмного забезпечення, хмарних сервісів	Впровадження систем електронного уряду, цифрових платформ

6	Екологічна та «зелена»	Технології відновлюваної енергетики, захист довкілля	Програми сонячної та вітрової енергетики, проекти з очищення води
7	Комплексна/інтегрована	Поєднання кількох форм допомоги у єдину програму	Поєднання обладнання, навчання та консультацій для сталого розвитку

Матеріально-технічна допомога передбачає передачу обладнання, товарів, техніки, технологій, матеріалів та інструментів, наприклад: надання транспорту, постачання генераторів, медичного обладнання тощо.

Консультаційна та експертна допомога є не менш важливою, так як вона закладає початок створення інституційної бази для подальшого впровадження міжнародної технічної допомоги, зокрема через розробку нормативно-правового регулювання, створення стратегічної програми, впровадження інноваційних систем, навчання державних службовців та технічного персоналу. Яскравим прикладом є інструмент Twinning у системі Європейського Союзу, він застосовується як механізм інституційного співробітництва між державними органами країн-членів ЄС та органами держав-реципієнтів. Його зміст полягає у безпосередній участі експертів держав-членів у роботі відповідних органів країни-отримувача з метою передачі адміністративних практик та методів публічного управління. Реалізація проєктів Twinning охоплює конкретні сектори державного управління, включаючи судову систему, митне регулювання, фінансовий контроль, антимонопольну політику та реформу публічної адміністрації. У процесі виконання проєктів здійснюється адаптація національного законодавства та адміністративних процедур до норм ЄС із визначенням технічних завдань, етапів імплементації та механізмів моніторингу [30].

Інструмент TAIEX (Technical Assistance and Exchange) функціонує як короткостроковий механізм експертної підтримки. Його застосування охоплює організацію експертних місій у країни-реципієнти, проведення

тематичних семінарів, навчальних візитів до держав-членів ЄС та надання консультацій державним органам. Основним змістом ТАІЕХ є надання технічних рекомендацій щодо гармонізації законодавства, імплементації норм ЄС та вирішення окремих нормативно-правових і адміністративних питань у визначених секторах [31].

SIGMA (Підтримка вдосконалення врядування та управління) є спільною програмою ОЕСР та Європейського Союзу, орієнтованою на реформування системи державного управління у країнах, що адаптують національне законодавство та адміністративні процедури до стандартів ЄС. Як зазначається на сайті SIGMA: «Головною метою програми є зміцнення основ державного управління та підтримка соціально-економічного розвитку через розвиток спроможності державного сектору, а також удосконалення процесів розробки та впровадження реформ публічного управління» [72]. Інструментарій SIGMA включає інституційні огляди органів державної влади, оцінку адміністративної спроможності та аналіз процедур формування державної політики. За результатами таких оцінок розробляються технічні рекомендації щодо урядової координації, стратегічного планування, регуляторного управління та організації законодавчого процесу [73].

В межах освітньої та навчальної допомоги студентам надають можливість брати участь у обмінах через міжнародні програми академічної мобільності, такі як: Erasmus+, Fulbright, Program, DAAD Scholarships та Chevening Scholarships. Важливу частину допомоги складає надання стипендій та грантів, впровадження нових навчальних програм, проходження міжнародного стажування та підготовки майбутніх кадрів [32, с. 170].

Фінансова допомога з технічною складовою передбачає надання грантів, кредитів або субсидій на безповоротній основі, або в пільговому режимі, яку можна використати на закупівлю обладнання, реалізацію проєктів, модернізацію інфраструктури тощо. До такої допомоги відносять

підтримку Міжнародного Валютного Фонду, який надає фінансові ресурси країнам, що знаходяться у кризовому стані, для досягнення макроекономічної стабільності [33].

Група Світового банку є міжнародною фінансовою інституцією, яка складається з п'яти організацій: Міжнародного банку з реконструкції та розвитку, Міжнародної асоціації з розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Багатостороннього агентства гарантій інвестицій та Міжнародного центру врегулювання інвестиційних спорів. Головна мета Групи Світового банку – це скорочення бідності, забезпечення фінансування, надання знань державам для досягнення сталого розвитку [34].

Організація економічного співробітництва та розвитку створила механізм Офіційної допомоги розвитку (ODA), який передбачає надання грантів або «м'яких кредитів» країнам з низьким або середнім рівнем розвитку. Ключовими напрямками діяльності ОЕСР є надання технічної допомоги країнам, що розвиваються, налагодження відносин з органами державної влади країн-членів та міжнародними організаціями, спрощення процедур обміну послугами, роботами та товарами, а також сприяння підготовці кадрів у сфері науки та техніки. Забезпечення необхідних умов для зростання рівня соціального та економічного розвитку країн-реципієнтів здійснюється також через підтримку зв'язків з міжнародними та регіональними економічними організаціями. Фінансування (ODA) надходить з урядових джерел і реалізується у двох основних формах: двостороння допомога та багатостороння. У першому випадку фінансові ресурси переходять від держави-донора до країни-реципієнта без посередників, у другому випадку допомога формується шляхом внесків урядів до міжнародних організацій, які використовують ці ресурси для фінансування власних програм розвитку. У 2025 році обсяг міжнародної допомоги країнам-реципієнтам склав 174,3 мільярда доларів США. Комітет сприяння

розвитку (DAC), який функціонує в межах ОЕСР, здійснює моніторинг за цільовим використанням міжнародної допомоги та виконує координуючу функцію політики держав-донорів [12].

Європейський Союз надає міжнародну фінансову допомогу через новий інструмент «Глобальна Європа» (NDICI-Global Europe), що спрямований на підтримку держав, що стикаються з довгостроковими викликами розвитку, а також на реалізацію міжнародних зобов'язань Європейського Союзу, зокрема Порядку денного у сфері розвитку до 2030 року та Паризької угоди. Загальний обсяг фінансування становить 79,5 мільярдів євро, а дія інструменту поширюється на співробітництво з третіми країнами, за винятком держав-кандидатів на вступ до Європейського Союзу та заморських країн і територій у межах географічних програм. Загальний обсяг фінансування інструменту NDICI розподіляється за різними напрямками. Близько 60,38 мільярда євро передбачено для географічних програм, з яких не менше 19,32 млрд євро спрямовується на країни Європейського сусідства, а решта – на регіони субсахарської Африки, Азії, та Тихоокеанського регіону, а також Америки і Карибського басейну. На тематичні програми, що охоплюють права людини, демократію, підтримку громадянського суспільства, питання миру, стабільності та глобальні виклики, передбачено 6,358 млрд євро. Механізм швидкого реагування фінансується в обсязі 3,182 млрд євро і використовується для оперативного реагування на кризові ситуації, підтримки стабільності, запобігання конфліктам та зміцнення стійкості держав і суспільства із поєднанням гуманітарних заходів [35].

Інструмент передвступної допомоги (IPA) є фінансовим механізмом Європейського Союзу, який з 2007 року забезпечує надання фінансової та технічної допомоги країнам-кандидатам і потенційним кандидатам на вступ до ЄС. Його метою є підтримка політичних, правових, інституційних та економічних реформ, необхідних для наближення держав-отримувачів до

стандартів ЄС та підготовки до членства. Фінансування ІРА здійснювалося поетапно: у період з 2007-2013 років бюджет становив 11,5 млрд євро, у межах 2014-2020 – дорівнював 12,8 млрд євро, а на період 2021-2027 років у рамках ІРА передбачено 14,162 млрд євро. ІРА спрямований на підтримку реформ у сферах верховенства права, державного управління, економічного розвитку та соціальної політики, а також на поступове узгодження національних систем із правом ЄС. Окремим елементом ІРА є Фонд реформ, обсягом 6 млрд євро, який фінансує інфраструктурні та інвестиційні проекти у сферах транспорту, енергетики та цифрової трансформації [36].

Програма розвитку ООН є центральною частиною групи сталого розвитку, до якої входять 165 країн та 40 фондів. Діяльність ПРООН націлена на зміцнення інституційної спроможності державного управління та реформування систем публічної адміністрації [37]. Варто зазначити також про забезпечення підтримки демократичного врядування та просування порядку денного сталого розвитку. Практична діяльність ПРООН охоплює 66 ініціатив формату «Досягнення як єдине», які разом зі стандартною процедурою діяльності ООН забезпечують узгоджену діяльність установ системи ООН [38]. Яскравим прикладом аналітичного інструменту ПРООН є щорічний «Звіт про розвиток людини», який містить оцінку рівня людського розвитку держав на основі індексу людського розвитку [39].

Сучасні форми МТД включають цифрову та екологічну допомогу, що передбачає передачу програмного забезпечення, хмарних сервісів, технологій, відновлюваної енергетики та ресурсів для захисту навколишнього середовища. Зокрема, у межах цифрової допомоги реалізуються проекти впровадження систем електронного урядування, використання хмарних платформ, таких як Microsoft Azure або Web Services.

Цифрові форми міжнародної технічної допомоги передбачають застосування спеціалізованих процедур контролю та оцінки результатів.

Зокрема, перевіряється функціонування впроваджених інформаційних систем, рівень їх інтеграції з державними реєстрами, стабільність роботи хмарної інфраструктури та відповідність умовам кібербезпеки.

Повномасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України зумовила подальшу трансформацію механізмів МТД та розвиток цифрових форм координації міжнародної підтримки. У травні 2022 року за ініціативою Президента України Володимира Зеленського було започатковано United24 – державну цифрову платформу, створену з метою централізованого залучення міжнародної фінансової допомоги для забезпечення гуманітарних, медичних, інфраструктурних та безпекових потреб держави. Функціонування платформи забезпечується у взаємодії з органами державної влади та міжнародними партнерами, а її діяльність ґрунтується на принципах публічної звітності, цільового використання коштів і координації міжнародної підтримки. Запровадження таких цифрових механізмів свідчить про адаптацію міжнародної технічної допомоги до умов сучасних безпекових викликів та розширення організаційних форм міжнародного співробітництва [40].

Розгляд форм та механізмів надання МТД показав, що допомога може мати як гуманітарний, так і економічний та технологічний характер. Зокрема, сучасні програми спрямовані на трансфер технологій, розвиток людського капіталу та підтримку стратегічних секторів економіки, що підвищує інтеграцію країн-реципієнтів у світові процеси.

Таким чином, міжнародно-правова база та національні механізми регулювання створюють основу для системного та ефективного надання технічної допомоги. Вони забезпечують правову визначеність, захист інтересів держав-донорів і країн-реципієнтів, а також гарантують результативність та цільовий характер міжнародних програм технічного співробітництва.

РОЗДІЛ 3. НАДАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

3.1 Національне законодавство України у сфері міжнародної технічної допомоги

Національне законодавство України встановлює правові основи надання та отримання міжнародної технічної допомоги (МТД) і регулює взаємодію держави з міжнародними організаціями, іноземними державами та приватними фондами. Основними завданнями правового регулювання є забезпечення цільового використання ресурсів, прозорості, ефективності та відповідності міжнародним стандартам.

Нормативно-правове регулювання надання міжнародної технічної допомоги в Україні визначається міжнародно-договірними зобов'язаннями України та внутрішньодержавними нормативно-правовими актами, якими встановлюються обов'язкові для виконання правила щодо імплементації умов міжнародного співробітництва у сфері залучення та використання допомоги.

Конституція України, закріплює принципи міжнародного співробітництва та права держави на участь у міжнародних організаціях. Конституційні положення створюють основу для реалізації міжнародних програм технічної допомоги та гарантують дотримання національних інтересів у сфері міжнародного співробітництва [41].

Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 №153 «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги», врегульовує широкий спектр процедурних питань щодо залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги, в тому числі державної реєстрації, моніторингу проектів, акредитації виконавців, а також реєстрації представництв донорських установ. Відповідно до вимог пункту 44 постанови, інформацію про майно,

яке було придбано або ввезено на територію країни для виконання вимог проекту, обов'язково має бути оприлюднено реципієнтом у засобах масової інформації або на власному сайті протягом десяти календарних днів з дати надходження на баланс отримувача [1].

Надання та ефективного використання міжнародної технічної допомоги Україні міжнародними фінансовими організаціями регулюється Постановою Кабінету Міністрів від 27 січня 2016 р. №70 «Про порядок підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями» [42].

Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2024 р. № 1163 «Про затвердження Порядку ведення Реєстру проектів (програм) міжнародної технічної допомоги» започаткувала створення Реєстру проектів, метою якого є забезпечення автоматизованого механізму залучення та ефективного використання такої допомоги, охоплюючи процедури державної реєстрації, здійснення моніторингу реалізації програм та акредитації виконавців [43].

Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2010 №841 «Про затвердження Порядку підготовки, виконання та проведення моніторингу програм секторальної бюджетної підтримки Європейського Союзу в Україні» є підзаконним нормативно-правовим актом, що конкретизує положення міжнародно-правових зобов'язань України у сфері бюджетної підтримки. У системі джерел права постанова виконує функцію імплементації міжнародних фінансових домовленостей у національне адміністративне та бюджетне регулювання, деталізуючи загальні положення міжнародних угод на рівні процедур діяльності органів виконавчої влади. Нормативний зміст постанови полягає у встановленні обов'язкових правил підготовки, виконання та моніторингу програм секторальної бюджетної підтримки, включаючи формування програмних документів із визначенням показників

результативності, які використовуються як юридично значимі критерії оцінки виконання зобов'язань України. Постанова закріплює необхідність погодження таких програм з Європейською Комісією, що зумовлює поєднання національних адміністративних процедур із вимогами міжнародного фінансового контролю, а також встановлює систему моніторингу, що охоплює звітність уповноважених органів, оцінку досягнення індикаторів та процедури верифікації результатів у взаємодії з інституціями Європейського Союзу [44].

Закон України «Про доступ до публічної інформації» забезпечує прозору реєстрацію, використання та моніторинг міжнародної технічної допомоги, зобов'язуючи державні органи надавати звіти щодо цільового використання отриманих ресурсів [45].

Закон України «Про міжнародні договори України» регулює порядок укладання, виконання та контролю за дотриманням умов міжнародних угод, зокрема у сфері МТД. Стаття 17 Закону України «Про міжнародні договори України» визначає: «...якщо міжнародним договором України, укладення якого відбулося у формі закону, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України, то застосовуються правила міжнародного договору» [46]. Це означає, що у випадку колізії між нормами національного законодавства та положеннями міжнародного договору України пріоритет надається саме міжнародному договору, за умови його ратифікації. Відповідно, у сфері міжнародної технічної допомоги застосовуються ті правила та процедури, які передбачені міжнародними угодами, навіть якщо вони відрізняються від внутрішнього законодавства України.

У контексті воєнного стану важливе значення мають норми Закону України «Про правовий режим воєнного стану», які дозволяють оперативно організувати міжнародну допомогу для забезпечення безпеки,

обороздатності та життєдіяльності населення. Закон передбачає прискорені процедури отримання ресурсів, спрощене оформлення міжнародних угод і координацію дій між державними органами та міжнародними партнерами [47].

5 листопада 2024 року Кабінетом Міністрів України було прийнято постанову «Про запровадження системи управління та здійснення контролю за виконанням програм транскордонного та транснаціонального співробітництва, Interreg та Interreg NEXT». Нормативним актом було запроваджено систему управління виконання відповідних програм та затверджено порядок їх реалізації. Постановою врегульовано інституційні засади функціонування програм Interreg та Interreg NEXT в Україні, зокрема визначено повноваження національних органів, відповідальних за координацію і аудит, а також участь органів виконавчої влади та партнерів проєктів у процесі їх реалізації. Окремі положення стосуються процедур фінансового контролю, включаючи перевірку витрат і застосування спрощених механізмів їх підтвердження [48]. Прийняття зазначеної постанови пов'язане з участю України у програмах Interreg NEXT 2021-2027, які фінансуються в межах інструментів зовнішньої допомоги ЄС та спрямовані на розвиток транскордонного і транснаціонального співробітництва, зокрема у сферах інфраструктури, екології та регіонального розвитку [49].

Договірне регулювання міжнародної технічної допомоги в Україні сформоване через систему двосторонніх угод, у яких фіксуються не лише наміри співробітництва, а й конкретні правові режими доступу до ресурсів, їх використання та контролю.

Рамкова угода між Урядом України і Європейською Комісією від 12.12.2006, ратифікована Законом України №360-VI, є міжнародним договором, що відповідно до ст. 9 Конституції України входить до системи

національного законодавства та регулює програми фінансової і технічної допомоги Європейського Союзу в Україні. Відповідно до положень угоди, фінансування програм здійснюється на підставі окремих фінансових угод, у яких визначаються цілі, бюджетні параметри, строки реалізації, механізми виконання та коло суб'єктів, відповідальних за реалізацію відповідних заходів. Угода визначає правовий режим використання коштів ЄС, зокрема вимогу дотримання принципів належного фінансового управління, що охоплюють економність, ефективність і результативність під час залучення ресурсів. Передбачено застосування процедур Європейського Союзу у сфері закупівель, укладання контрактів і фінансового контролю, а також проведення аудитів та перевірок з боку Європейської Комісії. Українська сторона забезпечує доступ до необхідної документації та участь у контрольних заходах. Окремо врегульовано питання використання майна і коштів у межах програм, включаючи їх цільове призначення та звітність за визначеними правилами [50].

Рамкова угода щодо грантів технічної допомоги між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 14.01.1998, ратифікована Законом України від 13.05.1999 №650-XIV, визначає договірну основу залучення грантів Світового банку для фінансування проєктів технічної допомоги, що реалізуються в Україні у межах програм інституційного розвитку та реформування системи державного управління. У межах цієї угоди грантові ресурси використовуються для підготовки та впровадження проєктів, пов'язаних із реформою управління державними фінансами, зокрема модернізацією бюджетного процесу, удосконаленням систем державного фінансового контролю, розвитком механізмів внутрішнього аудиту та підвищенням ефективності державних видатків. До типових напрямів, що фінансувалися в рамках співпраці зі Світовим банком, належать проєкти Public Financial Management Reform Project, PEFA-оцінювання

системи управління державними фінансами, а також ініціативи з розвитку казначейського обслуговування бюджету. Виконання проєктів здійснюється із застосуванням процедур Світового банку щодо закупівель і фінансового менеджменту, включаючи тендерні процедури, контроль витрат і звітність за встановленими форматами. Функції моніторингу та оцінки реалізації проєктів здійснюються як з боку України через Міністерство фінансів та профільні органи виконавчої влади, так і з боку Міжнародного банку реконструкції та розвитку через систему регулярного проєктного нагляду, проміжних переглядів та оцінки досягнення індикаторів результативності [51].

Меморандум про взаєморозуміння між урядом України та Радою Європи стосовно застосування в Україні Офісу Ради Європи та його правового статусу від 06.11.2006, ратифікований Законом України від 10.04.2008 № 256-VI, закріплює правові умови діяльності Офісу Ради Європи на території України. Положеннями меморандуму визначено статус Офісу як офіційного представництва міжнародної організації, порядок взаємодії з органами державної влади України, а також правовий режим його персоналу, включаючи питання юрисдикції, імунітетів і привілеїв. Діяльність Офісу здійснюється на підставі погоджених програм співробітництва та охоплює підготовку і реалізацію проєктів у межах технічної допомоги. Практичне застосування меморандуму через Офіс Ради Європи реалізується шляхом реформування судової системи, кримінальної юстиції, виконання рішень Європейського суду з прав людини, антикорупційної політики, захисту прав людини, а також удосконалення законодавства. Реалізація проєктів передбачає залучення експертів Ради Європи, підготовку нормативно-правових актів, проведення навчальних заходів для суддів, прокурорів і державних службовців, а також використання процедур

планування, звітності та фінансового контролю, визначених внутрішніми правилами організації [52].

Угода між Урядом України та Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців від 23.09.1996, ратифікована Законом України від 21.10.1999 №1185-XIV, визначає правові умови діяльності УВКБ ООН в Україні як суб'єкта, що реалізує програми міжнародної гуманітарної та технічної допомоги у сфері захисту біженців. Ця угода закріплює право УВКБ ООН створювати представництва на території України та здійснювати діяльність у взаємодії з центральними органами виконавчої влади, насамперед у сфері міграційної політики та надання міжнародного захисту. Координація програм здійснюється через погодження напрямів діяльності, обмін інформацією та участь державних органів у реалізації відповідних заходів. Нормами угоди передбачено можливість фінансування програм допомоги за рахунок коштів УВКБ ООН із використанням власних процедур управління ресурсами, включаючи закупівлі, укладення контрактів і залучення виконавців проєктів. Реалізація програм допускається як безпосередньо УВКБ ООН, так і через партнерські організації, у тому числі національні та міжнародні неурядові структури [53].

Нормотворчий пласт також становлять угоди початку 1990-х років, укладені насамперед зі Сполученими Штатами Америки. Угода від 07.05.1992 про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво фактично закріпила базову модель допуску іноземної допомоги на територію України, включаючи питання звільнення від оподаткування, митних процедур і правового статусу виконавців [54].

Наступний етап пов'язаний із формуванням рамок моделей співробітництва з європейськими державами. Рамкова угода з Німеччиною від 29.05.1996 закріплює формат технічного консультування як окремого виду допомоги, що реалізується через уповноважені інституції, зокрема GIZ та

KfW, діяльність яких додатково врегульована угодою у формі обміну нотами 2018 року [55]. Подібну конструкцію мають угоди зі Швейцарією (1997) та Нідерландами (1998), у яких технічна допомога поєднується з фінансовою складовою, а реалізація проєктів прив'язується до погоджених між сторонами програм і процедур.

Окремо виділяються угоди, що прямо передбачають надання грантових ресурсів із технічною та експертною підтримкою. Угоди з Японією (2004) та Республікою Кореєю (2005) встановлюють порядок передачі обладнання, фінансування проєктів і залучення консультантів із одночасним застосуванням процедур звітності та контролю, визначених донором. Аналогічний підхід закріплено в угодах з Данією у 2006 році та Швецією у 2007, де технічна допомога інтегрується у фінансування реформ у визначених секторах, а також з Норвегією, де поряд із загальною угодою 2016 року діє спеціалізована угода 2012 року щодо ядерної та радіаційної безпеки, яка передбачає окремі процедури контролю та використання ресурсів.

Угоди за поточний період демонструють зміну конструкції співробітництва: технічна допомога прив'язується до конкретних напрямів реформ і відновлення. Це простежується у договорах із Естонією (2020), Литвою (2023), Латвією (2024) та Люксембургом (2024), де закріплюється поєднання технічної допомоги з фінансуванням проєктів відновлення, цифровізації та адаптації законодавства. Угода з Туреччиною (2018) фіксує співробітництво у сфері розвитку як окремий напрям, що реалізується через програмні інструменти та проєктне фінансування. У межах зазначених договорів простежується уніфікована модель правового регулювання: визначення уповноважених органів, погодження проєктів, застосування процедур закупівель донора, звітність про використання коштів та зовнішній контроль. Водночас кожна угода конкретизує ці елементи залежно від сектора, джерела фінансування та інституційної форми реалізації допомоги.

Особливу увагу законодавство приділяє захисту національних інтересів при залученні іноземних ресурсів. Укладення міжнародних угод здійснюється з урахуванням принципу взаємності та контролю за відповідністю отриманих ресурсів цілям, передбаченим договором.

Отже, національне законодавство України у сфері міжнародної технічної допомоги формує чітку та системну правову основу для отримання, використання та контролю міжнародних ресурсів. Законодавчі акти визначають компетенцію органів влади, порядок укладання міжнародних угод, механізми контролю та оцінки ефективності програм, що забезпечує прозорість і підзвітність у взаємодії з донорами та міжнародними організаціями.

Особлива увага приділяється умовам функціонування МТД у період воєнного стану, коли прискорюються процедури отримання ресурсів, спрощуються формальності та підвищується оперативність координації між державними органами та міжнародними партнерами. У комплексі ці механізми гарантують цільове використання допомоги, підвищують ефективність міжнародного співробітництва та сприяють реалізації пріоритетних стратегічних напрямів розвитку України.

3.2 Залучення та використання міжнародної технічної допомоги в умовах воєнного стану

Умови воєнного стану зумовили суттєву трансформацію механізмів міжнародної технічної та фінансової підтримки України, зокрема через концентрацію ресурсів у межах багатосторонніх інструментів Європейського Союзу. Європейський Союз разом із державами-членами виступає найбільшим донором фінансової допомоги Україні, забезпечуючи комплексне фінансування, що охоплює макрофінансову стабілізацію, гуманітарні заходи та підтримку процесів відновлення.

Станом на поточний період мобілізований обсяг підтримки становить 104,6 млрд євро, який структуровано за різними фінансовими інструментами. Найбільший компонент складає макрофінансова допомога ЄС у розмірі 43,3 млрд євро, що надається у формі бюджетної підтримки та спрямовується на забезпечення макроекономічної стабільності держави в умовах воєнного навантаження [56]. Додатково функціонує механізм макрофінансової підтримки Ukraine Facility з обсягом 36,8 млрд євро, який поєднує грантові та кредитні механізми фінансування та орієнтований на середньострокову відбудову, реформування секторів економіки та інституційну модернізацію [57].

Важливо зазначити про надання допомоги від Європейського Союзу Україні відповідно до положень Порядку денного асоціації Україна- ЄС та угоди про асоціацію. Така допомога реалізується, зокрема, у формі проєктів міжнародної технічної допомоги, що пройшли державну реєстрацію, загальною вартістю близько 639,1 млн євро. Зазначені проєкти впроваджуються в межах національних і регіональних програм ЄС, програм прикордонного співробітництва, а також через інструменти інституційного розвитку та тематичні програми включаючи: Twinning, Erasmus+, та інструмент ядерної безпеки [58].

Фінансова участь держав-членів ЄС становить 15 млрд євро та включає прямі внески у вигляді фінансової, економічної та гуманітарної підтримки, що реалізується як через державні програми допомоги, так і через інституційні канали. Окремий блок складають інші інструменти підтримки ЄС у розмірі 5,3 млрд євро, які включають додаткові програми кризового реагування та секторальні ініціативи [56].

Залучення фінансових інституцій розвитку забезпечується через участь Європейського інвестиційного банку та Європейського банку реконструкції та розвитку, обсяг яких становить 2,8 млрд євро у формі кредитів і гарантій,

спрямованих на підтримку інфраструктури та приватного сектору. Гуманітарна складова підтримки ЄС становить 1,4 млрд євро та охоплює фінансування програм екстреної допомоги, забезпечення базових потреб та підтримку переміщених осіб [56].

Узагальнений обсяг допомоги Україні, включно з військовою підтримкою, доходами від використання знерухомлених російських активів та фінансування підтримки українських біженців у державах ЄС, становить 200,6 млрд євро. Така кількість допомоги формує багаторівневу систему міжнародного фінансування в умовах воєнного стану [56].

Ukraine Facility є інструментом середньострокової фінансової підтримки Європейського Союзу, створеним для забезпечення макрофінансової стабільності України, підтримки державного бюджету та фінансування відновлення у період воєнного стану. Інструмент поєднує бюджетну підтримку, інвестиційне фінансування та кошти на відновлення інфраструктури, що надаються у межах єдиного правового механізму, визначеного актами права ЄС та рішеннями, погодженими з Європейською Комісією. Фінансування здійснюється не одноразово, а у формі послідовних витрат, що юридично прив'язані до виконання Україною встановлених умов. Практична реалізація охоплює фінансування відновлення об'єктів енергетичної інфраструктури, відновлення систем водопостачання і тепlopостачання в регіонах, що зазнали руйнувань, а також відновлення житлового фонду і транспортної інфраструктури. Не менш важливою є підтримка безперебійного функціонування соціальної сфери, включаючи оплату праці працівникам державного сектору, підтримку діяльності закладів освіти та охорони здоров'я, а також надання адміністративних послуг. Реалізація інструменту має чітко визначену поетапну структуру. На першому етапі Україна подає та погоджує з Європейською Комісією План для України, у якому закріплюються конкретні реформи, інвестиційні проекти та

показники їх виконання. На другому етапі здійснюється виконання визначених заходів у сферах державного управління, економічної політики, енергетики, цифровізації та відновлення інфраструктури. Третій етап передбачає перевірку виконання цих заходів і ухвалення рішення про виділення відповідного траншу. Кожен наступний транш прямо залежить від підтвердження виконання попередніх умов, що формує послідовну систему фінансування за результатами [56].

Система моніторингу Ukraine Facility має багаторівневий характер. Українські органи виконавчої влади зобов'язані подавати регулярну звітність щодо виконання заходів Плану для України, включаючи інформацію про досягнення визначених індикаторів. Європейська Комісія здійснює перевірку поданих даних, аналіз результатів реформ та оцінку фактичного стану виконання зобов'язань.

23 квітня 2026 року Рада Європейського Союзу погодила надання Україні кредитного фінансування у розмірі 90 млрд євро, призначеного для покриття першочергових потреб державного бюджету та забезпечення обороноздатності у 2026-2027 роках. Йдеться про залучення ресурсів на рівні ЄС шляхом здійснення запозичень на ринках капіталу, які гарантуються бюджетом Союзу, що формує централізований механізм акумулювання фінансових ресурсів із подальшим їх спрямуванням [59].

Структура фінансування передбачає розподіл коштів за функціональним призначенням. Частина у розмірі 30 млрд євро спрямовується на економічну підтримку, зокрема через інструменти макрофінансової допомоги та програмні механізми, пов'язані з реалізацією Ukraine Facility [56]. Зазначені ресурси використовуються для забезпечення стабільності державних фінансів, виконання бюджетних зобов'язань та підтримки функціонування ключових секторів економіки. Інша частина - 60 млрд євро, призначена для фінансування оборонних потреб, включаючи

розвиток оборонно-промислового комплексу та забезпечення спроможності України до виробництва і модернізації військової техніки. Фінансово-правовий механізм передбачає, що залучені кошти підлягають поверненню, при цьому джерелом їх погашення визначаються репараційні виплати, які Російська Федерація має здійснювати на користь України у зв'язку із завданими збитками. Умови надання фінансування пов'язані з виконанням Україною визначених зобов'язань, зокрема у сфері забезпечення верховенства права, функціонування антикорупційних інституцій та належного управління публічними фінансами [59].

Контроль за використанням коштів здійснюється у взаємодії з Європейською Комісією, яка забезпечує перевірку цільового спрямування фінансування, оцінку виконання встановлених умов та застосування відповідних процедур у разі їх порушення, включаючи можливість коригування обсягів фінансування або призупинення його надання [59].

Після початку повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України у 2022 році, співпраця України з Міжнародним валютним фондом здійснюється у формі міжнародних програм фінансової підтримки, допомога надається для забезпечення стабільності державного бюджету, виконання зобов'язань держави та підтримання фінансової спроможності в умовах воєнного стану.

Механізм фінансової підтримки України з боку МВФ реалізується в межах програми розширеного фінансування (Extended Fund Facility, EFF,) затвердженої Виконавчою Радою Фонду. Допомога має програмно-правовий характер і передбачає поетапне надання фінансових ресурсів у формі траншів, що спрямовуються до Державного бюджету України. Загальний обсяг фінансування становить близько 8,1 млрд доларів США, який має цільове бюджетне призначення та спрямовується на покриття першочергових державних видатків. Подальше фінансування залежить від результатів

періодичних переглядів програми, під час яких здійснюється оцінка стану виконання Україною визначених зобов'язань, наприклад: заходи у сфері бюджетної політики, управління державними фінансами, податкового адміністрування, валютного регулювання та інституційних реформ. Невиконання або неналежне виконання погоджених умов є підставою для перегляду параметрів програми, коригування обсягів фінансування або призупинення подальшого надання коштів [60].

Другим ключовим інструментом у системі фінансової взаємодії України з Міжнародним валютним фондом у період воєнного стану є екстрене фінансування, яке застосовується як правовий механізм кризового реагування у випадках раптового та істотного погіршення фінансової спроможності держави. Зазначений інструмент функціонально використовується Україною для оперативного залучення зовнішніх ресурсів з метою покриття першочергових видатків Державного бюджету в умовах воєнної економіки, коли виникає необхідність забезпечення безперервності фінансування державних функцій, у тому числі соціальних виплат, функціонування органів державної влади та підтримки критичних сфер життєдіяльності. Його застосування має характер разової або обмеженої у часі фінансової операції, що дозволяє уникнути затримок, притаманних програмними формами співпраці. На відміну від програмного фінансування, екстрений механізм не передбачає складної системи багаторівневих переглядів, однак його реалізація здійснюється на підставі оцінки Фондом фінансових потреб України та ризиків для стабільності державних фінансів у конкретний період [60].

Окремим елементом співпраці виступає система нагляду та моніторингу економічної політики України, що реалізується у формі регулярних консультацій відповідно до статей Угоди МВФ (Article IV) [61]. У межах цього механізму здійснюється оцінка стану фінансової політики

держави, а також формуються рекомендації щодо її коригування. Зазначений інструмент не передбачає фінансування, однак має значення як нормативно-оцінна основа для визначення умов доступу України до програмної фінансової підтримки Фонду.

Співпраця України з Організацією економічного співтовариства та розвитку має тривалий характер і здійснюється з моменту здобуття незалежності, із поступовим розширенням після подій 2014 року та суттєвою інтенсифікацією в умовах воєнного стану, запровадженого у зв'язку з повномасштабною збройною агресією Російської Федерації у 2022 році. Взаємодія реалізується у формі інституційної та аналітичної підтримки реформ, що охоплює антикорупційну політику, податкову систему, державне управління та інші напрями публічної політики. Паралельно Організація забезпечує координаційний супровід участі держав-членів у реагуванні на наслідки війни, зокрема у частині підтримки українських біженців, доступу до освіти та інтеграції на ринку праці.

У жовтні 2022 року Рада ОЕСР визнала Україну потенційним кандидатом на приєднання та ініціювала початковий діалог щодо членства. Подальший розвиток взаємодії було інституціоналізовано через запуск у червні 2023 року Програми ОЕСР- Україна (Country programme), яка має рамковий характер та не створює юридичних зобов'язань щодо членства, однак визначає структуровані напрями поглиблення співпраці та наближення до стандартів Організації. У межах цієї програми ОЕСР забезпечує експертну участь у формуванні та реалізації Національного плану відновлення та розвитку України, а також взаємодіє з міжнародними партнерами в рамках Багатовідомчої платформи координації донорів, співголовами якої виступають Україна, Європейський Союз та Сполучені Штати [62].

Інституційне забезпечення співпраці включає створення в структурі ОЕСР окремого підрозділу відповідального за український напрям, що

дозволило інтегрувати Україну до систем аналітичного прогнозування та оцінки економічних показників Організації. Реалізація чотирирічної Програми країни передбачає підтримку процесів відновлення, реконструкції та реформування державного управління із одночасним забезпеченням ефективного використання міжнародної допомоги. Функціонально програма охоплює шість взаємопов'язаних напрямів: відновлення економіки та забезпечення стійкості інфраструктури, екологічну підтримку та енергетичний сектор, оподаткування і управління державними фінансами, належне врядування та антикорупційні механізми, розвиток конкурентного середовища і регуляторної політики, а також питання людського капіталу, соціального та культурного розвитку [62].

Механізм міжнародної технічної допомоги у сфері житлового відновлення в Україні формується шляхом поєднання державних компенсаційних інструментів і фінансової участі міжнародних інституцій. Вагому роль у його функціонуванні відіграють Світовий банк, Банк розвитку Ради Європи та Європейський інвестиційний банк, ресурси яких спрямовуються на забезпечення відновлення житлового фонду та пов'язаних із ним об'єктів інфраструктури. У національному вимірі центральне місце займає програма «єВідновлення», через яку реалізується відшкодування шкоди, завданої житлу внаслідок бойових дій, при цьому фінансування компенсацій забезпечується, зокрема, у межах проєкту NOPE, що реалізується за участю Світового банку [63].

Масштаби реалізації програм характеризуються значними обсягами фінансування та широким колом отримувачів. Загальна сума виплачених коштів становить 45,3 млрд грн, із яких 10,8 млрд грн спрямовано на компенсацію пошкодженого житла для 119 909 домогосподарств. Водночас 23 862 житлові сертифікати видано на суму 34,5 млрд грн, що забезпечило можливість придбання нового житла для 15 609 родин. Застосування цього

механізму охоплює всю підконтрольну Україні територію, де зафіксовано пошкодження житлового фонду, із найбільшою концентрацією у регіонах, що зазнали інтенсивних бойових дій, зокрема у Київській, Харківській, Чернігівській, Миколаївській, Херсонській, Донецькій, Запорізькій областях [63]

Програма HEAL Ukraine (Health Enhancement and Life-Saving) використовується як інструмент цільового фінансування відновлення соціальної інфраструктури та забезпечення житлових прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії. Її реалізація здійснюється за участю банку розвитку Ради Європи, через механізм залучення кредитних ресурсів до державного бюджету України. У напрямку відновлення медичної інфраструктури програма передбачає фінансування реконструкції, капітального ремонту та технічного переоснащення закладів охорони здоров'я. У 2024 році було погоджено фінансування у розмірі 100 млн євро, спрямованих на відновлення медичних об'єктів у регіонах, що зазнали значних руйнувань. Практична реалізація включає реконструкцію медичних установ у південних регіонах України, зокрема в Миколаївській області, де здійснюється модернізація обласної дитячої клінічної лікарні. Окремий компонент програми пов'язаний із забезпеченням житлом осіб, які втратили житло. У межах цього напрямку застосовується механізм житлових сертифікатів, що надають право на придбання або відновлення житла. Станом на поточний період, близько 3 000 домогосподарств отримали житлові сертифікати, фінансування яких здійснюється за рахунок Банку розвитку Ради Європи [64].

У сфері енергетичної модернізації реалізується програма термомодернізації громадських будівель за фінансування Європейського інвестиційного банку, яка передбачає зменшення витрат енергоресурсів у закладах публічного сектору. У межах проєкту здійснюється відбір

територіальних громад, на базі яких впроваджуються заходи з утеплення будівель, модернізації систем опалення та зниження рівня енергоспоживання. Станом на 2025 рік, у програмі відібрано 87 громад, у яких реалізується відповідна програма термомодернізації інфраструктури [65].

У межах співпраці України з Європейським інвестиційним банком реалізується Програма розвитку мініципальної інфраструктури, що має форму рамкового кредитного фінансування та спрямована на відновлення і модернізацію базових систем життєзабезпечення на рівні територіальних громад. Загальний обсяг фінансування становить близько 400 млн євро. Кошти спрямовуються на реалізацію проєктів у сферах теплопостачання, водопостачання, водовідведення, енергетичної інфраструктури, зовнішнього освітлення та поводження з відходами. Практична реалізація програми охоплює міста, які зазнали значного навантаження на комунальні системи в умовах воєнного стану, зокрема Миколаїв, Дніпро, Запоріжжя, Луцьк, Львів, Суми та Одеса [65].

Надання міжнародної технічної допомоги Україні в межах системи Організації Об'єднаних Націй здійснюється на підставі Плану гуманітарних потреб і реагування (Humanitarian Needs and Response Plan), який закріплює параметри фінансування, обсяг цільових груп отримувачів та пріоритетні напрями втручання. Відповідно до актуалізованих оцінок, у 2026 році гуманітарної підтримки потребують близько 10,8 млн осіб, тоді як програмні заходи орієнтовані на охоплення 4,1 млн найбільш уразливих категорій населення, загальний обсяг фінансового запиту становить приблизно 2,3 млрд доларів США. Фактичні результати реалізації гуманітарних потреб у 2025 році охоплюють 3,6 млн осіб. Організаційно надання допомоги структуровано за секторальним принципом, що передбачає розподіл заходів за окремими напрямами, зокрема продовольче забезпечення, водопостачання та санітарія, медична допомога, житлове забезпечення, грошові виплати та

захист цивільного населення. Так, UNICEF здійснює програми у сфері захисту прав дитини, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR) забезпечує правовий і соціальний захист ВПО і біженців, Всесвітня продовольча програма (World Food Programme, WFP) реалізує заходи продовольчої підтримки та грошових виплат [66].

Діяльність Міжнародного комітету Червоного Хреста в Україні реалізується в межах мандату, визначеного нормами міжнародного гуманітарного права, та охоплює фінансування заходів у сфері забезпечення функціонування критичної інфраструктури, підтримки систем охорони здоров'я і надання гуманітарної допомоги. У результаті фінансування та технічної підтримки постачальників комунальних послуг понад 2,7 млн осіб отримали доступ або покращений доступ до життєво необхідних послуг, зокрема водопостачання, водовідведення, опалення та електроенергії. У сфері охорони здоров'я 21 лікарня отримала поставки медичного обладнання та лікарських засобів. У межах гуманітарних програм 88 111 осіб отримали продовольчу допомогу. Зазначені заходи фінансуються за рахунок ресурсів організації, обсяг яких станом на 2024 рік перевищував 10 млн швейцарських франків [8].

Фінансова підтримка України з боку держав G7 реалізується у формі двосторонніх фінансових зобов'язань та узгоджених багатосторонніх рішень, що передбачають надання бюджетної допомоги, кредитних ресурсів і гарантій. У 2024 році державами G7 було погоджено пакет підтримки обсягом до 50 млрд доларів США, фінансування якого пов'язане з використанням доходів від заморожених суверенних активів Російської Федерації [67].

Поряд із міждержавною фінансовою підтримкою значний обсяг ресурсів надходить через міжнародні неурядові організації та благодійні фонди, діяльність яких має адресний характер і спрямована на забезпечення

конкретних потреб населення та окремих секторів. Зокрема, Razom for Ukraine забезпечила надання допомоги на суму понад 139 млн доларів США, що включає фінансування постачання медичного обладнання, лікарських засобів, гуманітарних вантажів та реалізацію соціальних програм [68].

Отже, міжнародна технічна допомога в умовах воєнного стану перестала сприйматися виключно як форма зовнішньої підтримки та фактично перетворилася на один із ключових елементів забезпечення фінансової та інституційної стійкості держави. Її надання здійснюється у межах складних правових і фінансових механізмів, де отримання ресурсів безпосередньо пов'язується з виконанням Україною визначених умов, дотриманням процедур контролю та підтвердженням результативності реалізації відповідних заходів. Саме тому сучасна модель міжнародної допомоги характеризується не лише збільшенням обсягів фінансування, а й суттєвим посиленням впливу міжнародних інституцій на порядок використання публічних ресурсів і реалізацію внутрішньодержавної політики.

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що в умовах воєнного стану міжнародна технічна допомога набула комплексного характеру та інтегрувалася у процеси функціонування державного механізму. Її практична реалізація супроводжується поступовим впровадженням міжнародних стандартів фінансового управління, процедур моніторингу та оцінки ефективності використання ресурсів, що свідчить про трансформацію самої природи міжнародного співробітництва. За таких умов міжнародна допомога використовується не лише для покриття поточних потреб держави, а і як засіб забезпечення структурного відновлення, модернізації системи управління та підтримання спроможності держави виконувати свої функції в умовах тривалого воєнного навантаження.

Характерною ознакою сучасного етапу розвитку міжнародної технічної допомоги є посилення взаємозалежності між фінансуванням та виконанням державою міжнародно погоджених зобов'язань.

Надання ресурсів дедалі більше залежить від результатів реалізації реформ, дотримання принципів належного врядування та забезпечення прозорості використання коштів. Внаслідок цього міжнародна технічна допомога поступово набуває ознак окремого механізму міжнародного впливу на процеси внутрішньодержавного управління, у межах якого фінансова підтримка поєднується з інструментами зовнішнього контролю та координації державної політики.

3.3 Створення та діяльність органів моніторингу отримання і використання міжнародної технічної допомоги під час воєнного стану

В умовах воєнного стану ефективний контроль за отриманням і використанням МТД є критично важливим для забезпечення цільового використання ресурсів, прозорості процесів та підвищення результативності надання допомоги. Для цього в Україні створюються спеціалізовані органи та механізми моніторингу, що координуються центральними органами виконавчої влади.

До суб'єктного складу моніторингу міжнародної технічної допомоги належить система органів виконавчої влади та державного фінансового контролю, повноваження яких визначаються законодавством у сфері, залучення використання та обліку міжнародної технічної допомоги. Визначальне місце у зазначеній системі посідає Кабінет Міністрів України, на який покладено здійснення загального управління відповідними процесами, нормативно-правове регулювання відносин у сфері міжнародної технічної допомоги та координацію діяльності уповноважених органів. Формування та реалізацію державної політики щодо фінансово-економічних параметрів використання міжнародної технічної допомоги забезпечує Міністерство

економіки України. У сфері оборони контроль за цільовим використанням ресурсів здійснюється Міністерством оборони України в межах наданих повноважень. Моніторинг використання гуманітарної та медичної допомоги належить до компетенції Міністерства охорони здоров'я України. Функції державного фінансового контролю покладено на Державну аудиторську службу України.

Контроль МТД здійснюється донорськими організаціями та міжнародними фінансовими інституціями, які встановлюють чіткі вимоги до звітності та контролю використання коштів. Зокрема, у межах реалізації проєктів подаються такі документи: проміжні та фінальні звіти, фінансові звіти, звіти про використання коштів, а також звіти про досягнення ефективності. У практичній реалізації програм Європейського Союзу застосовуються також технічні звіти та аудиторські висновки, які підтверджують достовірність фінансових даних і відповідність витрат встановленим умовам.

Інституційний механізм контролю за використання міжнародної технічної допомоги Україні визначається положеннями Рамкової угоди між Україною та ЄС, яка регламентує функціонування Українського фонду. У межах цієї угоди на європейському рівні сформовано систему зовнішнього нагляду, до якої входять Європейська комісія, Європейське управління з боротьби з шахрайством та Аудиторська рада [69].

Європейська комісія здійснює комплексний нагляд за використанням фінансової допомоги та приймає рішення щодо подальшого фінансування. До її повноважень належать оцінка виконання заходів, визначення рівня прогресу у впровадженні реформ, а також перевірка відповідності національної системи управління та контролю встановленим вимогам, зокрема щодо ефективності використання коштів і дотримання антикорупційних стандартів. З метою реалізації цих функцій Комісія

уповноважена проводити перевірки, інспекції, огляди та аудити, витребувати необхідну інформацію, а також залучати належних експертів і аудиторські організації. Основними завданнями Аудиторської ради є виявлення системних недоліків у процесі використання Україною коштів, та інформування про такі порушення через механізм аналізу та контролю ефективності фінансування, а також виявлення вразливостей у системах запобігання шахрайству, корупції та конфліктам інтересів [69].

У межах ОЕСР функції моніторингу міжнародної технічної допомоги покладені на Комітет сприяння розвитку, який оцінює політики держав-донорів і їх відповідність міжнародним стандартам у сфері офіційної допомоги. Основним інструментом є процедура взаємної оцінки, що передбачає перевірку прозорості, підзвітності та якості управління фінансовими ресурсами. Облік і систематизація даних про надану допомогу забезпечується через систему CRS (Creditor Reporting System), яка фіксує обсяги, напрями та форми фінансування. Додатково застосовуються індикатори Глобального партнерства з ефективного співробітництва у сфері розвитку, які використовуються для оцінки результатів надання допомоги [7].

Практика реалізації міжнародної допомоги підтверджує, що результати моніторингу мають безпосередній вплив на фінансування. Зокрема у 2023-2024 роках у межах інструментної підтримки Європейського Союзу, зокрема Ukraine Facility, надання фінансової допомоги було чітко прив'язане до виконання Україною визначених індикаторів у сферах антикорупційної політики, судової реформи та корпоративного управління державних підприємств. Невиконання або неповне виконання таких умов призводило до відтермінування виділення окремих траншів до моменту усунення зауважень [57].

Аналогічний підхід застосовується Міжнародним валютним фондом у межах програм розширеного фінансування, де перегляд результатів є

обов'язковою передумовою для отримання наступних етапів траншу, а у разі невідповідності встановленим показникам можливе призупинення або коригування програми.

Крім того, за результатами аудиторських перевірок окремих проєктів міжнародної технічної допомоги застосовуються механізми фінансових коригувань, що можуть передбачати визнання частини витрат такими, що не підлягають фінансуванню, або вимагати про їх відшкодування.

Одним із інструментів моніторингу використання міжнародної технічної допомоги є застосування електронної системи публічних закупівель ProZorro, яка передбачає обов'язкове оприлюднення інформації про проведені закупівлі, укладені договори та обсяги фінансування [70].

Отже, узагальнюючи викладене, слід зазначити, що моніторинг міжнародної технічної допомоги функціонує як сукупність процедур перевірки дотримання умов фінансування та досягнення визначених результатів, що передбачає співставлення фактичних показників реалізації проєктів із встановленими вимогами. Результати таких заходів мають практичне значення, оскільки враховуються при визначенні подальших параметрів фінансування, зумовлюють необхідність усунення виявлених недоліків і приведення відповідних процесів у відповідність до встановлених стандартів. Таким чином, зазначені механізми виконують функцію інструменту впливу на належне використання ресурсів, спрямованого на забезпечення результативності, дотримання встановлених правил та підвищення якості управління у сфері міжнародної технічної допомоги.

3.4 Проблеми та перспективи імплементації міжнародних стандартів технічної допомоги в Україні

Імплементація міжнародних стандартів у сфері міжнародної технічної допомоги в Україні пов'язана з необхідністю узгодження національного правового регулювання з вимогами, що застосовуються у міжнародній

практиці. Це стосується як процедур залучення та використання допомоги, так і механізмів прийняття рішень і розподілу ресурсів. Водночас наявні підходи до регулювання залишаються фрагментарними, що ускладнює їх послідовне застосування на практиці. У зв'язку з цим особливого значення набуває виявлення ключових проблем імплементації та визначення напрямів удосконалення правових і організаційних механізмів у цій сфері.

У звіті ОЕСР *Consolidating Ukraine's Recovery Architecture* (2026) проблеми імплементації міжнародних стандартів пов'язують насамперед із перевантаженістю систем управління великою кількістю паралельних інструментів і процедур, що застосовуються різними донорами. Це призводить до ситуації, коли одні і ті самі проекти підпадають під різні вимоги до планування, звітності та погодження, що ускладнює їх реалізацію. Крім того, у звіті вказується на тривалість погоджувальних процедур, які затримують запуск і виконання програм, а також недостатню інтеграцію даних про виконання допомоги, внаслідок чого інформація залишається розпорошеною між різними системами [71, с.11]. Окремо підкреслюється проблема обмеженої адміністративної спроможності, що проявляється у складності одночасного виконання великої кількості умов і вимог, встановлених донорами. Також було описано блок проблем, які стосуються нестабільності фінансування та залежності його надання від виконання великої кількості умов [71, с. 12].

Окремою проблемою імплементації міжнародних стандартів у сфері міжнародної технічної допомоги є відсутність належної інтеграції результатів окремих проєктів у загальну систему державного управління. Реалізація таких програм орієнтована на досягнення визначених показників у межах встановлених строків, однак отримані результати не завжди закріплюються на інституційному рівні та не забезпечують сталого ефекту. Це призводить до ситуації, за якої формальне виконання програм не супроводжується

довготривалими змінами, а досягнуті результати залишаються обмеженими рамками конкретних проєктів.

Суттєвою проблемою є надмірна кількість процедурних вимог до реалізації проєктів міжнародної технічної допомоги, що ускладнює їх практичне виконання. Необхідність дотримання чисельних правил щодо погодження, оформлення документів та звітності призводить до збільшення часових витрат і відволікає ресурси від безпосередньої реалізації заходів. У результаті процес управління допомогою набуває формалізованого характеру, коли основна увага зосереджується на виконанні процедур, а не на досягненні змістовних результатів.

Важливо зазначити про наявність корупційних ризиків у процесі використання наданих ресурсів державою-реципієнтом. Такі ризики можуть проявлятися у відхиленні від встановлених процедур, прийнятті рішень із порушенням визначених вимог, а також у нецільовому використанні коштів. Наявність зазначених обставин ускладнює забезпечення відповідності міжнародним стандартам та впливає на рівень довіри до механізмів реалізації допомоги. У зв'язку з цим встановлюються додаткові контрольні вимоги та умови надання фінансування, що ускладнює процес імплементації відповідних стандартів.

Практика реалізації міжнародної технічної допомоги в Україні свідчить про наявність затримок у виконанні окремих проєктів, що проявляються у невідповідності між запланованими та фактичними строками їх реалізації. Такі затримки пов'язані з необхідністю дотримання встановлених процедур прийняття рішень та виконання передбачених умов, що впливає на темпи впровадження заходів.

Крім того, координація між різними суб'єктами допомоги залишається проблематичною. Часто донорські програми реалізуються окремими

агентствами без інтеграції у загальну національну систему, що знижує ефективність і ускладнює оцінку результатів.

Недостатній рівень розвитку цифрових та аналітичних інструментів у сфері міжнародної технічної допомоги в Україні ускладнює належне впровадження міжнародних стандартів. Обмежені можливості щодо збору та узагальнення інформації не дозволяють сформувати повне уявлення про використання ресурсів і результати реалізації програм. Водночас відсутність інтегрованих інформаційних рішень ускладнює своєчасне прийняття управлінських рішень і виявлення недоліків. У результаті це негативно впливає на послідовність реалізації програм і загальний рівень їх виконання.

Перспективи імплементації міжнародних стандартів у сфері міжнародної технічної допомоги в Україні доцільно розглядати на нормативному, інституційному та технологічному рівнях.

На нормативному рівні актуальним є удосконалення правового регулювання шляхом систематизації та узгодження положень, що визначають порядок залучення, використання та контролю міжнародної технічної допомоги. Доцільним є, зокрема, закріплення на рівні законодавства єдиних вимог до процедур реалізації проєктів, включаючи стандартизовані підходи до планування, погодження та звітності, що дозволить усунути наявні розбіжності у практиці їх застосування.

На рівні моніторингу необхідним є переорієнтування контрольних механізмів на оцінку результатів реалізації програм міжнародної технічної допомоги. Запровадження системи показників, що відображають фактичні зміни у відповідних сферах, дозволить відійти від формального підходу до контролю та забезпечить більш точне визначення досягнутих результатів. Це сприятиме підвищенню якості прийняття управлінських рішень і дозволить своєчасно виявляти відхилення у процесі реалізації програм.

На технологічному рівні подальший розвиток пов'язаний із створенням та впровадженням інтегрованих рішень обліку і супроводу міжнародної технічної допомоги. Необхідним є формування єдиної інформаційної системи, яка забезпечуватиме акумулювання даних про проєкти, джерела фінансування та стан їх виконання. Така система має передбачати можливість автоматизованого оновлення інформації, її узагальнення та використання для прийняття управлінських рішень. Реалізація зазначеного підходу дозволить усунути відсутність цілісної бази даних, підвищити узгодженість дій суб'єктів та забезпечити ефективну організацію у сфері міжнародної технічної допомоги.

Узагальнюючи викладене, слід констатувати, що імплементація міжнародних стандартів у сфері міжнародної технічної допомоги в Україні характеризується поєднанням поступового нормативного та інституційного розвитку з наявністю системних обмежень їх практичного застосування. Незважаючи на формальне закріплення відповідних підходів і їх поступове впровадження, наявні проблеми — зокрема ускладненість процедур, залежність реалізації програм від зовнішніх умов, обмежена інтеграція результатів проєктів у державну політику та недостатній розвиток інформаційно-аналітичних інструментів — знижують послідовність і результативність їх застосування. Водночас наявні механізми міжнародної технічної допомоги створюють необхідні передумови для вдосконалення національної системи управління, оскільки передбачають орієнтацію на чітко визначені правила, стандартизовані підходи та контроль за досягненням результатів. Це обумовлює потенціал подальшого розвитку відповідної сфери за умови цілеспрямованого вдосконалення правового регулювання, впорядкування процедур реалізації програм та впровадження сучасних цифрових інструментів.

Таким чином, подальша імплементація міжнародних стандартів має здійснюватися не лише шляхом формального відтворення встановлених вимог, а через їх адаптацію до національних умов із забезпеченням реальної ефективності застосування, що виступає ключовою передумовою належного використання міжнародної технічної допомоги в Україні.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження показало, що МТД є комплексним інститутом міжнародного права, який поєднує гуманітарні, економічні, соціальні та технологічні аспекти співпраці між державами та міжнародними організаціями. Сутність МТД полягає у наданні ресурсів, технологій, обладнання, знань та експертної підтримки країнам-реципієнтам з метою розвитку економіки, науки, освіти та інфраструктури.

Історичний аналіз засвідчив, що МТД формувалася на базі гуманітарної та економічної співпраці після Другої світової війни. Поступово вона трансформувалася у комплексний механізм розвитку, що включає правові, економічні та соціальні складові, а також механізми контролю та моніторингу ефективності надання допомоги.

Аналіз міжнародно-правових та національних джерел регулювання МТД показав, що існує чітка правова рамка для надання, залучення та використання допомоги. Міжнародні конвенції, угоди, резолюції ООН, програми ЄС і Світового банку регламентують порядок надання МТД, визначають форми допомоги, механізми звітності та контролю. Водночас у національному законодавстві України спостерігаються певні колізії, зокрема відсутність уніфікованого механізму координації між різними суб'єктами МТД, часткова невідповідність процедур звітності та контролю міжнародним стандартам, а також обмежений інституційний потенціал державних органів у частині моніторингу та аналізу ефективності програм.

Дослідження показало, що МТД в Україні виконує кілька важливих функцій. По-перше, гуманітарну – надання допомоги постраждалим від конфліктів та криз. По-друге, економічну та технологічну – трансфер технологій, підвищення кваліфікації кадрів, розвиток підприємництва. По-третє, соціальну – покращення умов життя, розвиток охорони здоров'я та

освіти. По-четверте, політичну – зміцнення дипломатичних відносин та міжнародного впливу держави.

В умовах воєнного стану значно зросла роль МТД у забезпеченні обороноздатності, стабільності економіки та розвитку критично важливих секторів інфраструктури. Практика залучення допомоги демонструє як позитивні результати, так і проблеми. Серед них – недостатня координація між державними органами та міжнародними партнерами, неузгодженість окремих процедур з міжнародними стандартами та відсутність централізованої інформаційної платформи для відстеження ресурсів і їх використання.

Виявлені колізії законодавства та недоліки правозастосування потребують системного вирішення. Зокрема, необхідно модернізувати національне законодавство для приведення його у відповідність до міжнародних стандартів, що дозволить підвищити прозорість і передбачуваність процесів надання МТД. Слід створити централізовані інтегровані платформи моніторингу та управління допомогою для оперативного контролю над надходженням і використанням ресурсів. Важливо підвищувати кваліфікацію кадрів державних органів, відповідальних за координацію та моніторинг МТД, залучати міжнародних експертів і передовий досвід. Також доцільно стандартизувати процедури звітності та оцінки ефективності програм, що дозволить мінімізувати ризики нецільового використання ресурсів.

Практичні пропозиції щодо вдосконалення імплементації МТД включають впровадження електронних реєстрів отриманої допомоги, застосування автоматизованих систем для аналізу результатів програм, розробку методичних рекомендацій для державних органів щодо організації моніторингу та контролю, а також забезпечення регулярного обміну

інформацією між донорами, міжнародними організаціями та українськими структурами управління.

Перспективи розвитку МТД в Україні пов'язані з активним залученням міжнародних партнерів, підвищенням прозорості і підзвітності процесів, використанням цифрових технологій та інтеграцією міжнародних стандартів у національні механізми управління допомогою. Це дозволить не лише ефективно використовувати ресурси, а й стимулювати сталий розвиток критично важливих секторів економіки та технологій.

Загалом, дослідження підтвердило, що МТД є стратегічним інструментом міжнародного співробітництва, здатним забезпечити економічну стабільність, розвиток технологічного потенціалу та зміцнення обороноздатності держави, а також підвищити рівень життя населення. Удосконалення законодавчої та організаційної бази МТД створює передумови для її ефективного функціонування та інтеграції України у глобальні процеси розвитку.

Підсумовуючи, можна констатувати, що міжнародна технічна допомога є багатофункціональним інструментом, який поєднує правові, економічні, соціальні та технологічні аспекти. Виявлені колізії та недоліки правозастосування потребують конкретних заходів щодо їх усунення. Запропоновані рекомендації дозволяють підвищити ефективність використання МТД, забезпечити прозорість і підзвітність процесів, а також сприяти сталому розвитку України в сучасних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-п#Text> (дата звернення: 07.05.2026).
2. Organisation for Economic Co-operation and Development. *Supporting Partners to Develop their Capacity: Twelve Lessons from DAC Peer Reviews*. Paris : OECD Publishing, 2012. 107 p. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2012/06/supportin-g-partners-to-develop-their-capacity_g1g1c1c0/9789264174306-en.pdf (дата звернення: 07.05.2026).
3. Миргород В. В. *Адміністративно-правові засади створення та функціонування інноваційної системи залучення, використання та контролю за міжнародною технічною допомогою в Україні* : дис. ... д-ра філософії / Сумський державний університет. Суми, 2023. 542 с.
4. Муравська Д. В. *Міжнародна технічна допомога: регіональний вимір* : кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спец. 292 «Міжнародні економічні відносини» / Поліський національний університет. Житомир, 2025. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/17051/1/Muravska_DV_KR_2_92_2025.pdf (дата звернення: 07.05.2026).
5. Shah A. *Development Assistance and Conditionality: Challenges in Design and Options for More Effective Assistance*. Paris : OECD Publishing, 2017. 32 p. URL: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2018/03/developm>

[ent-assistance-and-conditionality_ae1298ae/e3a383cb-en.pdf](#) (дата звернення: 07.05.2026).

6. Координація міжнародної технічної допомоги. Кабінет Міністрів України : [Веб-сайт]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/mizhnarodna-dopomoga/koordynatsiia-mizhnarodnoi-tekhnichnoi-dopomohy> (дата звернення: 07.05.2026).

7. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Ukraine and the OECD. OECD : [Веб-сайт]. URL: <https://www.oecd.org/en/countries/ukraine.html> (дата звернення: 07.05.2026).

8. Ukraine Delegation. *Facts and Figures. January – December 2025*. International Committee of the Red Cross : [Веб-сайт]. URL: <https://www.icrc.org> (дата звернення: 07.05.2026).

9. The Environmental Impact of the Conflict in Ukraine: A Preliminary Review. UNEP : [Веб-сайт]. URL: <https://www.unep.org/resources/report/environmental-impact-conflict-ukraine-preliminary-review> (дата звернення: 07.05.2026).

10. Colonial Development Act 1929. UK Parliament : [Веб-сайт]. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo5/20-21/5/enacted> (дата звернення: 07.05.2026).

11. De Long J. B., Eichengreen B. *The Marshall Plan: Lessons Learned for the 21st Century*. Paris : OECD Publishing, 2008. 136 p. URL: https://www.oecd.org/en/publications/the-marshall-plan_9789264043527-en.html (дата звернення: 07.05.2026).

12. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Official Development Assistance (ODA). OECD : [Веб-сайт]. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/official-development-assistance-oda.html> (дата звернення: 07.05.2026).

13. Статут Організації Об'єднаних Націй (з поправками). Статут Міжнародного Суду Організації Об'єднаних Націй : [Веб-сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text (дата звернення: 07.05.2026).
14. United Nations. *Technical Assistance for Economic Development*. United Nations Digital Library : [Веб-сайт]. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/840781?v=pdf#files> (дата звернення: 07.05.2026).
15. United Nations Development Programme (UNDP). Frequently Asked Questions. UNDP : [Веб-сайт]. URL: <https://www.undp.org/about-us/faqs> (дата звернення: 07.05.2026).
16. OECD (2005), Paris Declaration on Aid Effectiveness, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264098084-en>
17. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 70/1 «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» від 25 вересня 2015 р. [Веб-сайт]. URL: [United Nations Sustainable Development Goals Knowledge Platform](#) (дата звернення: 07.05.2026)._)
18. Міністерство економіки України. Довідка про міжнародну технічну допомогу Україні [Веб-сайт]. URL: [Міністерство економіки України — Довідка про міжнародну технічну допомогу Україні](#) (дата звернення: 14.05.2026).
19. Конвенція про Організацію економічного співробітництва та розвитку від 14 грудня 1960 р. [Веб-сайт]. URL: [OECD – Text of the Convention on the Organisation for Economic Co-operation and Development](#) (дата звернення: 14.05.2026).
20. Братко І.В. Правове регулювання міжнародної технічної допомоги: стан, тенденції та перспективи розвитку : монографія / І.В. Братко. – Одеса : Фенікс, 2011. – 244 с. – (Серія «Бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія». Міжнародне право»)

21. Цілі сталого розвитку [Веб-сайт]. Організація Об'єднаних Націй. URL: [UN Sustainable Development Goals](#) (дата звернення: 07.05.2026).
22. Декларація про право на розвиток : прийнята резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 41/128 від 4 грудня 1986 року [Веб-сайт]. URL: [OHCHR — Declaration on the Right to Development](#) (дата звернення: 07.05.2026).
23. OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). Trade-Related Assistance: What Do Recent Evaluations Tell Us? Paris: OECD Publishing, 2007. 88 р. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2007/05/trade-related-assistance_g1gh7b68/9789264031203-en.pdf (дата звернення: 25.03.2026).
24. Волкова Ю. Г. Регулювання міжнародної технічної допомоги в Україні: аналіз законодавства та практичні проблеми. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. № 2. С. 355–359. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/327216> (дата звернення: 25.03.2026).
25. Беззубко Б. І., Беззубко Ю. І. Напрями підвищення ефективності здійснення міжнародної технічної допомоги в Україні. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Економічна». 2022. № 103. С. 17–23. URL: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2022-103-02> (дата звернення: 24.03.2026).
26. Гордєєва І. О. Міжнародна технічна допомога Україні: стан та перспективи. Управління розвитком складних систем. 2023. Вип. 54. С. 22–29. URL: <https://mdcs.knuba.edu.ua/article/view/287061> (дата звернення: 24.03.2026).
27. Куцевол А. А. Публічне управління у сфері міжнародної технічної допомоги України: проблеми та перспективи розвитку // Збірник наукових праць Державного податкового університету. 2020. № 1–2. С.

178–191. DOI: 10.33244/2617-5940.1-2.2020.178-191. URL: <https://journals.dpu.kyiv.ua/index.php/collectioneconomy/article/view/409> (дата звернення: 07.05.2026).

28. Дугінець Г. В., Жук Є. І. Роль міжнародної технічної допомоги у відновленні України: як досягти сталого ефекту? *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2025. Вип. 3 (117). С. 122–128 URL: <https://puet.poltava.ua/index.php/economics/article/view/426> (дата звернення: 24.03.2026).

29. Ніжейко К. Міжнародна технічна допомога в повоєнній відбудові України // *Scientia fructuosa*. 2022. № 143(3). С. 36–49. DOI: 10.31617/visnik.knute.2022(143)02. URL: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022\(143\)02](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022(143)02) (дата звернення: 07.05.2026).

30. ESTDEV. *Twinning* [Веб-сайт]. URL: <https://estdev.ee/en/twinning> (дата звернення: 07.05.2026).

31. European Commission. *TAIEX (Technical Assistance and Information Exchange)* [Веб-сайт]. URL: https://international-partnerships.ec.europa.eu/funding-and-technical-assistance/technical-assistance/taieux-technical-assistance-and-information-exchange_en (дата звернення: 07.05.2026).

32. Медвідь В. О. Міжнародна технічна допомога як один із напрямів міжнародної співпраці України (1992–2014 рр.): історіографія проблеми. *Сторінки історії : збірник наукових праць*. 2017. Вип. 44. — С. 167–174. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/21479> (дата звернення: 24.03.2026).

33. International Monetary Fund. *What is the IMF?* [Веб-сайт]. URL: <https://www.imf.org/en/about/factsheets/imf-at-a-glance> (дата звернення: 07.05.2026).

34. The World Bank. *Leadership* [Веб-сайт]. URL: <https://www.worldbank.org/en/about/leadership> (дата звернення: 07.05.2026).
35. European Commission. *Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument – Global Europe (NDICI – Global Europe)* [Веб-сайт]. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/funding-technical-assistance/neighbourhood-development-and-international-cooperation-instrument-global-europe-ndici-global-europe_en (дата звернення: 07.05.2026).
36. European Commission. *Overview – Instrument for Pre-accession Assistance* [Веб-сайт]. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/funding-technical-assistance/overview-instrument-pre-accession-assistance_en (дата звернення: 07.05.2026)
37. United Nations Development Programme. *About UNDP* [Веб-сайт]. URL: <https://www.undp.org/about-us> (дата звернення: 07.05.2026).
38. United Nations Sustainable Development Group. *About the UNSDG* [Веб-сайт]. URL: <https://unsdg.un.org/about> (дата звернення: 07.05.2026).
39. United Nations Development Programme. *Human Development Report 2023/2024* [Веб-сайт]. URL: <https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2023-24> (дата звернення: 07.05.2026).
40. UNITED24. *The initiative of the President of Ukraine* [Веб-сайт]. URL: <https://u24.gov.ua/> (дата звернення: 07.05.2026).
41. Конституція України Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 07.05.2026).
42. Постанова Кабінету Міністрів України № 153 Про порядок підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації

проектів економічного і соціального розвитку України: постанова Кабінету Міністрів України від 26 лютого 2008 р. № 153. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення: 07.05.2026).

43. Постанова Кабінету Міністрів України № 1163 Про затвердження Порядку ведення Реєстру проектів (програм) міжнародної технічної допомоги: постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2024 р. № 1163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 07.05.2026).

44. Постанова Кабінету Міністрів України № 841 Про затвердження Порядку залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги: постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 р. № 153 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2010 р. № 841). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/841-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення: 07.05.2026).

45. Закон України № 2939-VI Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення: 07.05.2026).

46. Закон України «Про міжнародні договори України» Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення: 07.05.2026).

47. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 25.03.2026).

48. Кабінет Міністрів України. Про запровадження системи управління та здійснення контролю за виконанням програм транскордонного

та транснаціонального співробітництва, Interreg та Interreg NEXT: постанова Кабінету Міністрів України від 05 листопада 2024 р. № 1287. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1287-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 07.05.2026).

49. European Commission. *Interreg NEXT 2021–2027* [Веб-сайт]. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/overview-instrument-pre-accession-assistance/interreg-next_en (дата звернення: 07.05.2026).

50. Рамкова угода між Урядом України і Комісією Європейських Співтовариств Рамкова угода між Урядом України і Комісією Європейських Співтовариств: міжнародний документ від 12 грудня 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_763#Text (дата звернення: 07.05.2026).

51. Рамкова угода щодо грантів технічної допомоги між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку Рамкова угода щодо грантів технічної допомоги між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку: міжнародний документ від 14 січня 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996_013#Text (дата звернення: 07.05.2026).

52. Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України та Радою Європи стосовно заснування в Україні Офісу Ради Європи та його правового статусу. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_775#Text (дата звернення: 07.05.2026).

53. Угода між Урядом України та Управлінням Верховного Комісара ООН у справах біженців. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_078#Text (дата звернення: 14.05.2026).

54. Угода між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_295#Text (дата звернення: 14.05.2026).

55. Рамкова Угода між Урядом України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про консультивання і технічне співробітництво. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_730#Text (дата звернення: 14.05.2026).
56. Council of the European Union. *EU financial assistance to Ukraine* [Веб-сайт]. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/ukraine-solidarity-financial-support/> (дата звернення: 07.05.2026).
57. Council of the European Union. *The Ukraine Facility* [Веб-сайт]. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/ukraine-facility/> (дата звернення: 07.05.2026).
58. Кабінет Міністрів України. Інформація щодо стану та перспектив залучення допомоги ЄС [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/МТД%20-%20Феленюк/Інформація%20щодо%20стану%20та%20перспектив%20залучення%20допомоги%20ЄС.pdf> (дата звернення: 07.05.2026).
59. Council of the European Union. *Council finalises €90 billion support loan to Ukraine* [Веб-сайт]. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/04/23/council-finalises-90-billion-support-loan-to-ukraine/> (дата звернення: 14.05.2026).
60. International Monetary Fund. *IMF Executive Board Approves US\$8.1 Billion under an Extended Fund Facility Arrangement for Ukraine* [Веб-сайт]. URL: <https://www.imf.org/en/news/articles/2026/02/26/pr-26066-ukraine-imf-executive-board-approves-usd-8point1-billion-under-an-eff-arrangement> (дата звернення: 14.05.2026).
61. International Monetary Fund. *Article IV Consultations* [Веб-сайт]. URL:

<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/article-iv-consultations>

(дата звернення: 14.05.2026). (imf.org)

62. OECD. *OECD strengthens support for Ukraine with four-year Country Programme* [Веб-сайт]. URL: <https://www.oecd.org/en/about/news/press-releases/2023/06/oecd-strengthens-support-for-ukraine-with-four-year-country-programme.html> (дата звернення: 14.05.2026).

63. Черкаська обласна державна адміністрація ЄВідновлення: понад 134 тис. родин уже отримали компенсацію за зруйноване житло [Веб-сайт]. URL: <https://ck-oda.gov.ua/novyny-cherkaskoyi-oblasti/yevidnovlennya-ponad-134-tys-rodyn-uzhe-otrymaly-kompensacziyu-za-zrujnovane-zhytlo/> (дата звернення: 14.05.2026).

64. World Bank. *Ukraine: Health Enhancement and Life-Saving (HEAL Ukraine) Project* [Веб-сайт]. URL: <https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/project-detail/P180325> (дата звернення: 14.05.2026).

65. Міністерство розвитку громад та територій України. Програми Європейського інвестиційного банку в Україні [Веб-сайт]. URL: <https://mtu.gov.ua/content/proekti-eib.html> (дата звернення: 14.05.2026).

66. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. *Ukraine Humanitarian Needs and Response Plan 2026* [Веб-сайт]. URL: <https://www.unocha.org/publications/report/ukraine/ukraine-humanitarian-needs-and-response-plan-2026-january-2026-enuk> (дата звернення: 14.05.2026).

67. G7 Leaders. *G7 Leaders' Statement on Extraordinary Revenue Acceleration (ERA) Loans* [Веб-сайт]. URL: <https://www.g7italy.it/wp-content/uploads/G7-Leaders-Statement-on-Extraordinary-Revenue-Acceleration-ERA-Loans.pdf> (дата звернення: 14.05.2026).

68. Razom for Ukraine. *About Razom* [Веб-сайт]. URL: <https://www.razomforukraine.org/> (дата звернення: 14.05.2026)

69. Рамкова Угода між Україною та Європейським Союзом щодо спеціальних механізмів реалізації фінансування Союзу для України згідно з інструментом Ukraine Facility Рамкова Угода між Україною та Європейським Союзом щодо спеціальних механізмів реалізації фінансування Союзу для України згідно з інструментом Ukraine Facility: міжнародний документ від 21 травня 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-24#Text (дата звернення: 14.05.2026).

70. ProZorro ProZorro. Офіційний вебсайт електронної системи публічних закупівель України [Веб-сайт]. URL: <https://prozorro.gov.ua/> (дата звернення: 14.05.2026).

71. OECD (2026), “Consolidating Ukraine’s recovery architecture: Where it stands and next steps”, *OECD Global Relations Policy Papers*, No. 2026/01, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/e55159d1-en>.

72. SIGMA (Підтримка вдосконалення врядування та управління). About SIGMA [Веб-сайт]. URL: <https://www.sigmaweb.org/en/about.html> (дата звернення: 14.05.2026).

73. SIGMA. Policy development and co-ordination [Веб-сайт]. URL: <https://www.sigmaweb.org/en/thematic-areas/Policy-development-and-co-ordination.html> (дата звернення: 14.05.2026).